

כתיבה וחתומה טובה

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 291

פנינים לפרשת ניצבים

סיפר לי המשמש בקודש אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, שהרבה פעמים היה הרבי זי"ע ער כל הלילה, ועכ"פ מעולם לא היה הולך לישון במיטה, אלא לומד ונרדם על מקומו, אך בימי הסליחות בהגיע הזמן הסמוך לסליחות ממש, הלך לישון על מיטתו אפילו לרגעים ספורים כדי שיוכל לקיים מש"כ השו"ע 'לקום' לסליחות

ראב"ד העדה החרדית, מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, בעצות והנהגות לזכות בדין

גדולה החובה שלא לבזבז סגולת ימים אלו בהבל, ולנצלם כראוי לזכות להשיג מעלות אלו.

מי ששומר את עצמו וחוסס פיו מדיבורים אסורים, הרי עצם הדבר מכפר לו על כל עוונותיו וביותר יש להזהר בימים אלו מדברים בטלים, וכ"ש דיבורים אסורים כלשון הרע, רכילות ומחלוקת, שהם מונעים התפילות לעלות למעלה, והמטמא את פיו בימים אלו הרי הוא מונע מכל תפילותיו

ההכנה בשלושה ימים האחרונים קודם ר"ה

כתב השל"ה הקדוש (ראש השנה פרק נר מצוה), שהש"ץ ובעל תוקע צריכים להיות בעלי תשובה גמורים ולהכין עצמם שלושה ימים קודם ר"ה ולשמור על עצמם בטהרה. והחתם סופר הוסיף, שעניין זה היה רק בזמנם, שהש"ץ היה מוציא את הקהל, אבל היום שכולנו מתפללים, חיוב ההכנה שלושה ימים קודם ר"ה חל על כל אחד ואחד. ועל כן יש לנו לנהוג כבעלי תשובה בשלושה ימים אלו, ולקדש הימים בתורה ובתפילה ובתשובה ומעשים טובים, ולהזהר ביותר בתפילה בכוונה, ולענות "אמן יהא שמייה רבה" בכוונה, דעל ידי ג' הימים הללו קובע האדם את מצבו כבעל תשובה, בבחינת בתלת זימני הוי חזקה.

ובגמרא (ר"ה י:): מבואר דשלושה ימים הוא זמן קליטת הזרע באדמה, הרי דיש בפנינו הזדמנות שלא תסולא בפז, להשיג ולשנות את כל דרגתנו על ידי שלושה ימים אלו, שבהם יכול אדם לקבוע עצמו ראוי לעמוד לפני המלך בתפילה, ועל ידי שישמור עצמו מכל טומאה מפיתויי הרחוב ומדברים בטלים באלו הימים, וינצלם לתורה, תפילה ומעשים טובים נעשה בעל תשובה גמור - הראוי להיות עומד לפני המלך, ועוד שעל ידי שמירה מיוחדת זו בימים אלו, זוכה הוא להיות נידון ברחמים, שהלא אמרו חז"ל (ר"ה טז:): "אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה", ואם כן כמה

דימים נוראים לעלות למעלה ח"ו.

ומאיך מי ששומר את עצמו וחוסם פיו מדיבורים אסורים, הרי מלבד מה שמנוע עצמו מלהיכשל בחטא, הרי עצם הדבר מכפר לו על כל עוונותיו, וכמו שכתב רבינו הגר"א באיגרתו, שחסימת פיו מדיבורים אסורים מכפרת על כל עוון, וכלשונו הזהב: "ועד יום מותו צריך האדם להתייסר, ולא בתעניות וסיגופים רק ברסן פיו ובתאוותו, וזהו התשובה, וזה כל פרי העולם-הבא, וזהו יותר מכל".

עבודת הימים הללו: להתגבר כארי בהשכמה לעבודת הבוקר

סיפר לי המשמש בקודש אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא ז"ע, שהרבה פעמים היה הרבי ז"ע ער כל הלילה, ועכ"פ מעולם לא היה הולך לישון במיטה, אלא לומד ונרדם על מקומו, אך בימי הסליחות בהגיע הזמן הסמוך לסליחות ממש, הלך לישון על מיטתו אפילו להגיע ספורים, כדי שיוכל לקיים מש"כ השו"ע (תקפא ס"א) 'לקום' לסליחות, שזה עצמו תיקון גדול בימי הסליחות - לקום משנתו בזריזות ולהתגבר כארי לעבודת הבורא (וביקש שיעוררוהו בקול הקורא "סליחות סליחות").

ובדברי הקדמונים רואים, שנהגו אצלם לקום בלילה מוקדם מאד, דז"ל הרמב"ם פ"ג דתשובה (ה"ד) "ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו, ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאיר היום", ולישנא ד"לקום בלילה" משמע דקמים בתוך זמן השינה, ולכן האומרים סליחות רק אחר שיאור היום - לכאורה חסר להם מעלה זו, אבל העיקר בימי הסליחות לקום בזריזות ולהקדים מכל השנה. ואם בכל אופן אומר בחצות - עכ"פ לא יאחר לקום לתפילה בבוקר, ומה עוד דהווי כחילול השם וצריך להיזהר בפרט בימים אלו.

ואמי ע"ה סיפרה לי, שבכמה קהילות בחו"ל היה השמש מעורר את הציבור בכל בוקר בימי חודש אלול בניגון הקורא "קומו לעבודת הבורא", ואף שאצל האשכנזים לא נהגו לומר סליחות בכל חודש אלול, מ"מ היו מתעוררים לקול קריאת השמש הקורא לקום בזריזות, וטעם הדבר כי הקימה לעבודת הבורא היא יסוד העבודה, שכיון שקם בזריזות - הרי כל היום מלא בזריזות, ולכן היו נזהרים בכך במיוחד בחודש אלול.

וזהו לימוד לדידן, עד כמה צריך להזדרז בימים אלו להשכים בבוקר

מוקדם, ולהתגבר כארי על תאוות השינה, כי עניין זה הוא יסוד העבודה ממש, שאם תחילת היום הוא בזריזות, ממילא כל היום הוא בזריזות. ועי' בספר "חסד לאלפים" (מבעל הפלא יועץ, או"ח סי' א) שהאריך בזה וכתב ז"ל: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, בזה תלוי כל היהדות, שאם בתחילת היום תקפו יצרו, אך בו ישוב יהפוך ידו כל היום, מרעה אל רעה, יצא ויתגבר עליו יצרו ויעשה בו את אשר זמם - כי עבירה גוררת עבירה, ואמרי אינשי מן השחר נראה טוב היום, הנה כי כן האיש החפץ חיים, בתחבולות יעשה מלחמה ויקבל עליו בכל תוקף שיעור משנתו, יקום בזריזות לעבודת בוראו, ואם יעבור יקנוס עצמו באיזה עינוי וסיגוף באותו יום או ליתן איזה פרוטות לצדקה", עיי"ש.

השמחה והביטחון בר"ה כסגולה לזכות בדין

ראש השנה הוא יום שמחה, על הכרת מלכו של עולם ואסור להתעצב בו, וכדכתיב בנחמיה (ח, ט-י): "היום קדוש הוא לה', אל תתאבלו ואל תבכו, אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות, כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם".

וראוי לדעת שהשמחה ביום זה היא סגולה נפלאה לזכות בדין, כי ע"י השמחה במלכות שמים מתעוררת אהבת הקב"ה לעמו, שכשם שאנו שמחים בו, כך גם הוא שמח בנו ומאיר פניו אלינו, לזכותינו במידת הרחמים, וכל עיקר עבודתנו בימים אלו, הוא הרי להפוך את ההנהגה מדין לרחמים, דלולא מידת הרחמים אין לנו קיום כלל, דמי יצדק לפניך בדין.

וביותר יש להוסיף, שעצם השמחה על הכרת הקב"ה, היא הוכחה על בטחוננו בקב"ה שיוציא לאור צדקינו, שהלא רואים אנו במלכותא דארעא, שהעם שמח בהכרת המלך, דווקא אם הם מאמינים במלך החדש, שהוא רוצה בטובת עמו ויפעל לשינוי פני הממלכה לטובה, וא"כ בשעה שאנו שמחים בראש השנה על הכרת מלכו של עולם, הרי אנו מוכיחים בכך שאנו בוטחים בקב"ה שיוציא לאור צדקינו, וא"כ זה גופא סיבה לזכות בדין, וכדכתיב (תהילים לב, י) "והבוטח בה' חסד יסובבנו" ואמרו חז"ל (מדרש תהילים לב, ג) "אפילו רשע בוטח בה' - חסד יסובבנהו".

סגולת לימוד התורה להציל ביום הדין

וביותר, הנה בני הישיבות השקועים על תלמודם יומם ולילה, זוכים הם לסגולה הגדולה ביותר ליום הדין, על ידי עצם לימוד התורה, כי

המשך בעמוד 26

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

והנה, התופעה הזו מוכרת. יש ומפעמת בליבו של יהודי תשוקה עזה להתקרב אל הקב"ה, לחזור באמת בתשובה שלימה, ולהגיע ל'פתחו של מחט'. אלא שבמקביל מקבל גם השטן 'תשוקה' להפילו בפה, והוא מסיתו לקבל עליו את כל סוגי הקבלות האפשריות, ומאחר שהאדם אינו מצליח לעמוד בהן, נתקף הוא בפיק-ברכיים, ואת מקומה של התשובה הטהורה ההיא, תופס עתה הייאוש, שהוא כידוע החטא היותר-גדול שאפשר להעלות על הדעת

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הדרך הנכונה להתחזק, מתוך 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א

"והנמשל", המשיך רבי אריה בדבריו לאותו יהודי, "הוא בדיוק מה שקורא איתך. במשך כל היום מצליח היצר הרע לנצח אותך, ושובה אותך בעסקי הפרנסה עד שלא נותר לך פנאי ללמוד. והנה גם בשעות הערב, כשהנך מגיע כבר למנחה-מעריב, הוא בא אליך ומנסה לשכנעך שלא תישאר בבית המדרש לשיעור גמרא, והרי הוא ממש כאותו עשיר, המנסה לחטוף לחברו העני את הלקוח היחיד שהגיע אליו בסוף היום.

"הינך צריך, אפוא, להרגיז את היצר הטוב על היצר הרע ולומר לו: לא די לך במה שהינך מצליח להוציא אותי מבית המדרש במשך כל שעות היום, אלא שגם עתה לקראת הערב, אתה מסית אותי שלא לבוא לשיעור?!".

יש מילים שבכוחן לגרום למהפך בליבו של הזולת

דבריו של רבי אריה שיצאו מלב אוהב, עשו מהפך בליבו של היהודי ההוא ששינה את אורח חייו והחל להשתתף בשיעורי התורה. הוא שאמרנו. צריך לדעת לשנוא את היצר הרע, ולדעת את סוג הטענות שיש לטעון נגדו. וגם למדנו, שלפעמים יש בכוחן של

אחד המסיתים-והמדיחים הגדולים שלנו, הוא היצר הרע העושה כל מה שרק אפשר על מנת להרחיק את האדם מבוראו, כמו שכותב ה'חובות הלבבות' (השער החמישי): "בן אדם! ראוי לך לדעת, כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך הנמסך בכוחות נפשך, והמעורב במזג רוחך, והמשתתף עמך בהנהגת חושך הגופניים והרוחניים" וכו'. לכן, אם התורה מצווה אותנו במצוה זו שלא לאהוב את המסית, עלינו לדעת שהתייחסות דומה צריך לתת גם ליצר הרע. גם ממנו צריך להתרחק ולא לאהוב אותו.

הסבא שלנו, רבי אריה לוי זצ"ל, נתקל פעם באדם שהיה עסוק בפרנסתו במשך כל היום, וגם שעות הלילה לא מצא את הפנאי להשתתף בשיעורי תורה, וביקש לעודדו ולחזקו.

ניגש אליו ר' אריה ואמר לו כדברים האלה: "כתוב בגמרא (ברכות, ה' א') 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע', וכו'. חשבת פעם מה פירושה של המילה 'ירגיז'? ובכלל כיצד מרגיזין את היצר הטוב על היצר הרע?" והסביר רבי אריה את הדברים על פי משל: שני יהודים החזיקו בשתי חנויות, אחת ליד השניה. החנות האחת היתה מלאה בלקוחות במשך כל שעות היום, והעסקים שגשגו בצורה יוצאת מן הכלל, ואילו בחנות השניה היה בדיוק להיפך. איש לא התעניין בה ולא נכנס אל ד' אמותיה, והבעלים הגיעו בשל כך למצב של עניות גדולה. פעם, בסיומו של היום, לאחר שהמוני לקוחות כבר פקדו את חנותו של העשיר, ואילו החנות השניה נותרה ריקה, הגיע קונה אחד ונכנס אל החנות השניה. כשראה זאת העשיר, פנה אל הלקוח ההוא וניסה לשדלו בדברים כדי שיבוא אליו ולא אל העני.

פתח העני בצעקות רמות וכינה את חבירו, בעליה של החנות המשגשגת, בכל כינויי הגנאי האפשריים. "איך הנך מעז לגנוב לי את הלקוח היחיד שפקדני במשך כל היום? האם אין די לך בלקוחות שלך, שהינך בא לחמוס ממני גם את הלקוח היחיד הזה?"

כל מי ששמע את טענותיו של העני, הזדהה עמו לחלוטין. הטענות היו כל-כך צודקות, שהן שיכנעו את כולם. זה נקרא 'להרגיז'. דהיינו, שטוענים טענה חזקה נגד הצד השני עד שהוא מסתלק מאליו.

בדף היומי. ונדגיש שוב בתחילת הדברים, שלא מדובר בת"ח שתורתו אומנותו, אלא ב'בעל-בית'. את הסיפור שמענו ממקור ראשון, ואף אימתנו אותו עם האיש עצמו, תושב בני ברק. יהודי זה מוגדר כנכה קשה, ואינו מתפקד ברגליו ובידיו. רק כלי השמיעה והדיבור פועלים אצלו. במשך יותר מ-30 שנה הוא משתתף בשיעור הדף היומי סמוך למקום מגוריו. מדי יום עדים שכניו וחבריו למחזה הקבוע, של הפיליפיני הלוקח אותו על כסא-גלגלים בדרך לשיעור. מכריו מספרים לנו שמעולם, אבל ממש מעולם לא החסיר יהודי זה את השיעור בדף היומי, וגם כאשר התרגשו עליו עתות-לחץ לא הפסיד את השיעור. ביום מסוים הודיע מגיד-השיעור על העתקת השיעור למקום אחר. אם אצל כל המשתתפים לא היתה בכך כל בעיה, כיון שהמקום החדש היה סמוך מאוד למקום הקודם, אצל הנכה שלנו התעוררה בעיה של ממש, כיון שעד היום נמסר השיעור בקומת-קרקע, מה שאפשר לו להיכנס בקלות לשיעור; אבל המקום החדש ממקום באחת מקומות הבנין. אמנם מדובר בקומה ראשונה, אבל הפיליפיני כבר לא יהיה מסוגל להעלות את כסא-הגלגלים בכוחות-עצמו. ולבקש כל פעם עזרה מאנשים אחרים, לא יהיה נעים...

משתתפי השיעור הציעו לו לעבור לשיעור אחר, הנמסר אף הוא בקרבת-מקום, ובקומת-קרקע. הוא ניסה, אבל לאחר כמה ימים הבין שהשיעור הזה אינו לרוחו, מה-גם שהתרגל כבר במשך כל-כך הרבה שנים לשיעור הקבוע שלו.

פטנט חדשני

נו, מה עושה יהודי כזה, שאהבת-התורה בוערת בקרבו? תשמעו טוב. לפני זמן-מה הזדמן לו לשמוע על כסא-גלגלים משוכלל ביותר, שבעזרת פטנט מיוחד מסוגל 'לטפס במדרגות' בכוחות עצמו, ולהעלות את היושב עליו גם לקומה העליונה של הבנין... מדובר בפטנט חדשני, שהומצא כדי לסייע בידי נכים, שלא יזדקקו לליווי צמוד של עובד-זר, ויהא בכוחם לעלות את כסא-הגלגלים את כל המדרגות, ללא עזרה מן הצד. הכסא החדשני פשוט עולה במדרגות...

היהודי הנכה מתקשר לחברה המספקת את הכסא, ומתעניין במחירו. 20,000 שקלים טבין ותקילין - מעדכנים אותו בחברה, ומציינים מראש שעקב הביקוש המוגבר למוצר זה, הם לא עושים שום הנחות, או מבצעים מיוחדים. זה המחיר!

הוא מתקשר אל הביטוח-הלאומי ומתעניין האם קיימת אפשרות של סיוע כספי בענין זה, והתשובה שהוא מקבל משם היא שלילית. "הרי הנך מתגורר בבנין עם מעלית, ואין אנו מחויבים לספק לך כסא שכזה", הודיעו.

לא הדגשנו לפני-כן די הצורך, שהיהודי שלנו אמנם עובד במקום פלוני, אבל משכורתו זעומה במיוחד, והוא בקושי-בקושי מסיים את החודש. למרות הכל, הוא אינו חושב פעמיים ומודיע לסוכנות המספקת את המכשירים, שהוא מעונין לרכוש את הכסא החדשני.

כמה מילים לגרום למהפך של ממש בליבו של הזולת. כל הזכויות שתצאנה מכך תהינה שמורות, למי שלא חסך את המילים הללו אלא השמיע אותן באוזני חברו.

וכבר אמרנו, שאין מסית גדול יותר מאשר היצר הרע. והנה, התופעה הזו מוכרת, ולא רק בחודש אלול וימי הרחמים. יש ומפעמת בליבו של יהודי תשוקה עזה להתקרב אל הקב"ה, לחזור באמת בתשובה שלימה, ולהגיע ל'פתחו של מחט'. אלא שבמקביל מקבל גם השטן 'תשוקה' להפילו בפח, והוא מסיתו לקבל עליו את כל סוגי הקבלות האפשריות, ומאחר שהאדם אינו מצליח לעמוד בהן, נתקף הוא בפי-בירכיים, ואת מקומה של התשובה הטהורה ההיא, תופס עתה הייאוש שהוא כידוע החטא היותר-גדול שאפשר להעלות על הדעת.

נכון, הוא יודע שאסור להתייאש. בכל השיחות והדרשות ששמע בימי חייו, דיברו תמיד על כך שאל לו ליהודי להתייאש מעצמו, ותמיד-תמיד יש בידו אפשרות לחצות את הגדר ולעשות את הצעד הנכון. למרות הכל, הוא מעדיף להביט על עצמו במשקפיים אחרות, עיזבות ונכאות.

דווקא בשעה זו, שבה מתעוררת בקרבו תשוקה רוחנית גדולה, מצביע בפניו היצר הרע על הפעמים המרובות שבהן עשה מאמצים על מנת להתקרב לבוראו, ולכאורה לא עלתה בידו, ואז עולה במוחו, ולפעמים גם בשפתיו, המילה 'יאושו'.

'על אחד כמוני, כבר לא מדברים'... 'לחש לעצמו. אני כבר במצב כל-כך נורא שגם מי שאמר שאסור להתייאש, לא התכוון אלי'...

ולמותר לציין איזו איוולת נוראה טמונה בדברים אלה. האיך טחו עיניו של אותו 'מתייאש' לראות שאלו הם דבריו של השטן בכבודו ובעצמו?! תחבולותיו של היצר הרע, הן כדי להכשילו בדרך אל התשובה!

האמת ברורה לעין-כל

אלמלא ראינו זאת בעינינו, אי אפשר היה להאמין שיהודים תלמידי חכמים מסוגלים להתמודד בפלפוליהם עם הסברות הקשות ביותר, ומראים את כולם בסוגיות הסבוכות ביותר בש"ס, וגם בהם מצליח היצה"ר לשטות בצורה כל-כך קלה, בעוד שהאמת - דווקא בנושא זה - ברורה לעין כל, והיא, שאם הקב"ה ממתין לתשובתם של הרשעים הגמורים, על אחת כמה וכמה שהוא מצפה ומייחל לתשובתם של ת"ח, לומדי תורה ובאי בית המדרש!

הדרך האחת-והיחידה היא להמשיך, ולהמשיך ולהמשיך, ולא ליתן לשטן המשחית להסית אותנו, ולעצור בעדנו מלהגיע אל שער התשובה המיוחל. ואם הוא מנסה להערים עלינו ולהיאבק עימנו בכל-מיני-דרכים, נחפש גם אנחנו תחבולות ותכסיסים, עד שנזכה להפילו בפח שטמן לנו.

כשהגיע אליו כסא-הגלגלים

החדש, לא היה מאושר ממנו

בואו תשמעו איזו אהבת-תורה רוחשת בליבו של יהודי בעל-בית, העובד למחייתו, ובשעות הערב מפנה את כל זמנו לשיעור קבוע

לא פלא הוא שאוהבי התורה, המתענגים על לימודה, יכולים לשבת בבית המדרש שעות על גבי שעות, בלי לקום מהמקום, ואף לעשות מעשים 'בלתי הגיוניים' לגילם...

רבי אליעזר-יהודה להיכל הישיבה, בהיותו כבר בגיל 80, וביקש מת"ח אחד לחזור שנית על שטיקל-תורה שהשמיע בפניו אתמול... "רציתי להתענג שוב על הדברים", אמר ראש הישיבה.

הגר"נ פרצוביץ עלה אף הוא פעם להיכל הישיבה, ניגש לחתן אחד, ואמר לו שכיון שלא השתתף אמש באירוסין, "אני רוצה לשמוע את דברי התורה שדרשת..."

בדרך-אגב נספר שהגאון רבי יהודה סילמן, הסביר את פשר הצלחתה חסר-התקדים של ישיבת מיר, שמספר תלמידיה מגיע לאלפים רבים, בלעה"ר:

"כאשר למדתי בסלבודקה היו בישיבה כ-150 בחורים, ובישיבות היותר- גדולות הגיע מספר התלמידים ל-400; כיצד קרה שבצילה של ישיבת מיר, מסתופפים כיום כל-כך הרבה לומדי תורה?" - שאל הגרי"ס.

והסביר, שהדבר נובע, ככל הנראה, מאהבת התורה של ראשי הישיבה, ובמיוחד של רבי לייזר-יודל זצ"ל, כשכל בני התורה של אז - מכל הישיבות, ולא דווקא ממיר - ידעו שאם ברצונם לזכות במטבע עובר-לסוחר, הם צריכים להגיע לראש ישיבת מיר, ולהשמיע בפניו חידושי תורה.

"לראש הישיבה לא היה איכפת איפה לומד הבחור, העיקר שיאמר בפניו חבורה על הסוגיה", אמר הגר"י סילמן, והמליץ על כך שרבי לייזר-יודל הוכיח בכך, שהתורה לא שייכת רק לישיבה שלו, וממילא נעשה ראש-הישיבה של כל הישיבות, ולכן הישיבה שלו התפתחה לממדים המופלגים שלה...

(מתוך 'מצוות בשמחה' פרשת ראה. הספר בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

לשם כך ביקש הלוואות מכמה גורמים, והמתין בקוצר-רוח להגעתו של הכסא שיגאל אותו, ויסייע בידו להגיע לשיעור, הנמסר בקומה הראשונה.

וכשהגיע הכסא, לא היה מאושר ממנו. וכך, הוא אכן מגיע לשיעור, כאשר כל המשתתפים ורואים אותו 'מטפס' במדרגות, בעזרת כסא-הגלגלים החדש.

שוויה של כל מילה מגיע למיליארדים רבים

כאשר שאלו אותו, בפעם הראשונה שהגיע, כיצד הגעת להחלטה בדבר רכישת הכסא, הרי אנחנו יודעים שהנג מחוסר-אמצעים, ו-20,000 השקלים הללו אינם מצויים בכיסך, השיב להם היהודי, בעיניים בווערות:

"הרי שוויה של כל מילה ומילה שאני שומע בשיעור מגיע למיליארדים רבים, נו, אז לא שווה לי להשקיע 20,000 שקלים כדי להתעשר בכל-כך הרבה מיליארדים!?" - - -

מי שמכיר את היהודי הזה, יודע שהדברים הם דברי-אמת, ומדברים ממש מתוך גרונו, והוא לא עשה את מה שעשה כדי להתפאר, חלילה, או כל סיבה אחרת, מלבד אהבת-התורה היוקדת בקרבו.

עכשיו נחשוב רגע, וניזכר מה אנחנו עושים כאשר תוקף אותנו איזושהו כאב-ראש קל, אולי צינון, שיעול, אולי אפילו קצת חום... נודה על האמת: במקרה כזה, אנחנו לא מגיעים לשיעור, לחברותא... הרי יש לנו תירוץ טוב...

וכלנו יודעים שמדובר ב'תירוץ חלש', שאינו עומד במגבלות השיפוט שלנו, על אחת כמה וכמה שהוא לא יתקבל בבית דין של מעלה.

והיהודי ההוא, הרי היו באמתחתו כמה וכמה 'תירוצים מצוינים' על מנת שלא להגיע לשיעור!!! גם העבירו את השיעור לקומה גבוהה, גם עלותו של המכשיר המגיעה לסכומי-עתק שכאלו! ובכל זאת הוא לא שת ליבו לשום תירוץ, ומחליט לרכוש את הכסא!

כי מי שמבין ויודע את ערכה של התורה, ושוויה של כל מילה בה, לא עושה שום חשבון.

בואו נלמד כולנו מהיהודי ההוא, להשקיע קצת יותר באהבת-אמת לתורה, ונהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמחה.

'רציתי להתענג שוב על הדברים!'

לא פלא הוא שאוהבי התורה, המתענגים על לימודה, יכולים לשבת בבית המדרש שעות על גבי שעות, בלי לקום מהמקום, ואף לעשות מעשים 'בלתי הגיוניים' לגילם...

סיפורים רבים יש על אהבת התורה העצומה שהיתה אצל מרנן ראשי ישיבת מיר, הגרא"י פינקל והגר"נ פרצוביץ זצ"ל. פעם עלה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הסטייפלר זצ"ל אמר פעם לאבי ז"ל: "דע לך, שבחיידר מלמדים את הילדים תורה, אבל בנושאים של יראת שמים, עולם הבא, שכר ועונש - כמעט ולא עוסקים. את זה חייב כל אב להעביר לבנו בבית! ללמוד אתו ספר מוסר לפחות חמש עד עשר דקות ביום". כשסיפרתי את הדברים הללו למשגיח רבי דן סגל שליט"א, הוא אמר לי שגם לו אמר הסטייפלר את אותם דברים

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על הימים הנוראים ודרכי התשובה

היא יום קשה, אסור ואסור- לא יפלא אם הם לא יאהבו את היום הזה. בכל אופן, העיקרון נשאר אחד: הנפשות צריכות להשתעבד לתורה! ואם כבר הזכרנו את יום השבת - איפה הם עמי הארץ של פעם? כידוע עם הארץ אינו מי שלא יודע ללמוד. הוא יכול להיות חתן התנ"ך, חתן המשנה, ואפילו חתן הגמרא... הבעיה שלו שהוא שקרן, אי אפשר לסמוך עליו לעניין מעשרות. אפילו אם יאמר שעישר- לא סומכים עליו. הוא אינו מדקדק במצוות, ולכן אינו נאמן. ועל אותו עם הארץ אומרים חז"ל, שבשבת הוא נאמן על המעשרות, ואם יאמר בשבת שעישר- סומכים עליו. הטעם לכך הוא שאימת שבת עליו. בשבת הוא מפחד לשקר. עד כדי כך שבת היא יום של קדושה. נו? היכן הם עמי הארץ של פעם, שבשבת הם היו מפחדים לשקר?

הפספוס הגדול

מעשה באדם שעשה טובה גדולה למלך. בתמורה, הבטיח לו המלך תגמול הגון, והודיע לו שיאפשר לו להיכנס לבית הגנזים שלו, הגדוש באבני חן, יהלומים ומרגליות השווים הון עתק, ובמשך חמש דקות יוכל לשהות במקום עם מזוודות ריקות, ולמלא אותן מאוצרות המלוכה, ללא כל הגבלה.

"אבל דע לך!" הזהיר אותו המלך, "כי בפתח הגנזך תעמוד תזמורת שתשמיע נגינה נפלאה ומושכת לב במשך שתי דקות, לאחר מכן

פעם היה לי סיפור מעניין: אשה הלכה לסמינר, ולאחריו היא באה אלי ואמרה: "יש לי בעיה. אמי מהשומר הצעיר, ואם היא תדע שחזרתי בתשובה, ורק תשמע שאני לא אוכלת בשר וחלב- היא תקפוץ מהגג. כבוד הרב! האם מותר לי לחזור בתשובה או אסור לי?" "הסירי כל דאגה מליבך", השבתי לה. "אנחנו נלמד אותך בע"ה איך לחזור בתשובה בצורה כזאת שאמא שלך לא תקפוץ מהגג. אבל אני רוצה לשאול אותך שאלה קטנה, ומבקש ממך שתשיבי באובייקטיביות: נניח שאמא שלך היתה מחליטה, שהאף שלך לא מוצא חן בעיניה, ואם לא תגשי לבצע ניתוח פלסטי לשנות אותו- היא תקפוץ מהגג... האם היית מוכנה לגשת לניתוח כזה?" "שתקפוץ!", השיבה באובייקטיביות... "את יודעת מה?", הוספתי ושאלתי, "היא לא מבקשת ממך לשנות את האף. אבל היא מבקשת אצבע, חצי אצבע, שלישי אצבע... את מוכנה? אם לא- היא קופצת מהגג..." "שתקפוץ!"

"אם כן", אמרתי לה, "על הדברים החשובים לך באמת - אינך מפחדת שאמך תקפוץ מהגג... אם כן גם על החזרה בתשובה אל תספרי שאת מפחדת... ועל כל פנים, כפי שהקדמתי ואמרתי לך, נלמד אותך לחזור בתשובה בלי שלאמך יאונה, חלילה, כל רע..."

יש אנשים שחושבים שאפשר, ולפעמים גם רצוי, לעשות פשרה על חשבון המצוות. הם טועים טעות מרה! גם המציאות הוכיחה שמכל הפשרות האלו לא יצא כלום! הם התפוררו והתאדו בלי להותיר אחריהם עתיד ודור המשך. דווקא אלו שהלכו בנחישות, בעקביות, וללא פשרות- נותרו והקימו אחריהם ציבור שהלך והתרחב ונותר בר קיימא.

כך היה מאז ומעולם. את המילים (בראשית י"ה, ה): "ואת הנפש אשר עשו בחרן" מתרגם אונקלוס: "וית נפשתא דשעבידו לאוריתא". יש לשעבד את הנפשות לתורה ולא לשעבד ולהתאים את התורה לנפשות.

כמובן שיש לעשות זאת בצורה נעימה ונכונה. החכם מעביר לילדיו שהשבת היא יום של קדושה והתעלות, יום של שמחה ותחושות קודש. כך הוא משעבד אותם לשבת בצורה נעימה, שיוצרת בהם חשק להמשיך את המורשת הזו בשמחה. לא כן מי שמשדר לבניו ששבת

כשסיפרתי את הדברים הללו למשגיח רבי דן סגל שליט"א, הוא אמר לי שגם לו אמר הסטייפלר את אותם דברים, והוסיף ואמר לו שאבות שלא יקפידו ללמוד עם בניהם מוסר- ילדים אלו יגדלו בעלי גאווה, ורגישו שכל העולם שלהם, ואף אחד לא יוכל בעתיד לומר להם שום מילה.

ובאמת, לי אמר הסטייפלר בלשון הזאת: "רואים ילד בגיל חמש עשרה, שמשליך מעליו ופורק כל עול. הסובבים עומדים ותמהים: הרי הוא גדל בבית טוב, בבית שמקפידים בו על קלה כבחומרה, למה עזב את הכל? התשובה: האם האבא סיפר לו אי פעם שיש גן עדן? שיש גיהנום? הרי הוא אף פעם לא למד אתו מוסר ולא סיפר לו על כך. מה, אפוא, הפלא?"...

כמובן שלא צריכים להעביר לילד את הדברים בצורה מפחידה. לא צריכים לאיים עליו: "אם תעשה כך וכך יהיה לך גיהנום"... אולם את המסר הזה ניתן בהחלט להעביר באהבה, בכדי שיבין שלעולם הזה יש המשך.

דרשו ה' בהמצאו

הימים הנוראים מתקרבים, וזה הזמן לעשות תשובה. הנביא אומר (יזאל ב, ג): "קרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל ה' אלוהיכם". אי אפשר לתקן את כל המעשים בבת אחת, אך כל אחד צריך לבחור לו שניים-שלושה דברים הטעונים חיזוק, ועליהם לעבוד ולקבל קבלות טובות, ובפרט בעניינים שבין אדם לחברו. בכל פעם שאדם רוצה לפגוע באדם שפגע בו, יבלום את פיו ויזכור את מאמר חז"ל (חולין פט ע"א): "אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולס את עצמו בשעת מריבה".

עלינו להתחיל להתחבר לבורא עולם באמיתות. לכוון בעת אמירת הברכות, לכוון בברכת התורה, בברכת 'אהבה רבה' ובקריאת שמע. בתפילת שמונה עשרה לחשוב על מה שאומרים, ואז התפילה תבוא מעומק הלב, והאדם יתחבר אל בוראו ביתר שאת. נקבל על עצמנו עול מלכות שמיים, ונאמר לקב"ה: "אבא, אתה המלך! אתה הבוס! אני אעשה את מה שציווית, ולמרות שקשה לי אני אתאמץ!".

ישנם עשרים וארבעה דברים שמעכבים את התשובה. בזמן רגיל אדם יכול לצלוח את כל עשרים ושלוש השערים, ולהתקע בשער העשרים וארבע, אך כעת זהו זמן שבו המלך- הקב"ה- נמצא קרוב אלינו, וכפי שנאמר (ישעיהו נה, ו): "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב". האם כשיהודי צועק 'אבאבל'ה, תעזור לי! הוא לא יעזור לו וישיע אותו? הלא הוא בוודאי ישיב לו: "בני אתה אני היום ילדתיך. שאל ממני ואתנה!" (תהלים ב, ז-ח).

הקב"ה מחכה לרגע שנשוב בתשובה שלימה. על כל אחד מוטלת החובה לפעול למען כבוד שמיים, לקרב את הגאולה, כך שלא יהיה ניתן לטעון עליו שלא היה אכפת לו מהצער של בורא העולם, שהרי הצער של חבלי משיח הוא כמו צער של מעוברת, הנמצאת בבית החולים במשך חדשים רבים וממתנה ללידה, כך גם חבלי משיח נמשכים כבר שנים רבות, וזה צער גדול. עלינו להתעורר ולזרז את ביאת המשיח במהרה בימינו.

(מתוך 'אריה שאג' פרשת וילך, ספר דברים מאוצרותיו של רבי אריה שכטר זצ"ל)

היא תשמיע במשך דקה וחצי מנגינה מושכת יותר, ובהמשך היא תשמיע במשך דקה וחצי מנגינה עוד יותר מושכת. אל לך להתפתות להאזין לנגינה, כי יהיה זה על חשבון זמנך הקצוב לאסוף אבנים טובות ומרגליות!".

שמחה גדולה שררה בלב האיש, הנה הוא עומד להיות עשיר מופלג. מראש הוא קנה לבני ביתו בגדים יקרים, ולו עצמו רכש כרכרה מלכותית, שהרי בעוד זמן קצר יהפוך לאיש העשיר בממלכה. ובאשר למוזיקה המפתה, הוא הרגיע את עצמו כי אין ספק שהתשוקה לאסוף הון, תגבר על כוחה של הנגינה המושכת.

ביום המיועד, הגיע האיש אל גנזך המלך, שם הופעל השעון, ומחוגיו החלו לנוע בהתמדה עד שיחלפו חמש הדקות שהוקצבו לאיש. כפי שהודיעו לו מראש, הושמעו בפתח הגנזך נעימות מושכות לב, ענוגות ומופלאות, והאיש נעצר כדי להאזין להן, כשהוא מרגיע את עצמו כי לאחר שתסתיים המנגינה הראשונה יוותרו לו עוד שלוש דקות שבהן יוכל לאסוף אוצרות רבים.

האיש עמד מרותק למנגינה המקסימה. ופתאום התחלפה לה המנגינה בניגון יפה שבעתיים, והלה נותר על עומדו, כאשר המחוג ממשיך להתקדם. "אין סיבה להזדרז", אמר הלה לעצמו, "יש לי עוד שלוש דקות בהן אספיק לקחת מאוצרות המלוכה מכל הבא ליד!". וכך הוא נותר על עמדו, מרותק לניגונים, עד אשר חלפה לה מבלי משים עוד דקה וחצי.

הוא התכונן להיכנס בריצה לגנזך, אבל לפתע החלה להישמע מנגינה חדשה ושובת לב. האיש חשב לעצמו: "אקשיב רק חצי דקה, עדיין תישאר לי דקה לאסוף אוצרות!", וכך חלפה לה גם הדקה האחרונה, ואנשי המלך הגיעו כדי להוציאו מגנזך. האיש ניסה לבקש עוד רגע קט, להספיק לקחת משהו, אבל הזמן אזל, והוא הוצא מהמקום בידיים ריקות.

התורה והמצוות אינן בשמיים וגם לא מעבר לים, כל מי שרוצה לזכות בהן יכול לעשות זאת. אבל ישנה בחירה, ישנם פתויים העלולים להפריע לאדם לזכות באוצרות הנפלאים והמיוחדים הללו. יש יצר הרע המושך את האדם למחוזות אחרים, ועל האדם להזכיר לעצמו בכל עת, לא להיות כסיל ולא לוותר על העושר העצום תמורת תחליף רגעי, חסר כל ערך. זו הבחירה הניצבת בפני כל אדם עלי אדמות.

כל חיי העולם הזה הן החמש דקות, שבהן ניתן לזכות בעולם הבא, ואנו מעבירים אותם בשמיעת מוסיקה... מתענגים על פלאפלים, על הבלי העולם הזה, בה בשעה שיש לפנינו עולם ומלואו לקנות או להפסיד.

על האב להחדיר אמונה בבניו

הסטייפלר זצ"ל אמר פעם לאבי ז"ל, שעסק במסחר: "דע לך שבחידוד מלמדים את הילדים תורה, אבל בנושאים של יראת שמיים, עולם הבא, שכר ועונש - כמעט ולא עוסקים. את זה חייב כל אב להעביר לבנו בבית! ללמוד אתו ספר מוסר לפחות חמש עד עשר דקות ביום. הוא יכול לבחור כל ספר מוסר שליבו חפץ, ובלבד שיקפיד ללמוד בו יום יום. ואם יום אחד אינו יכול - שיקח לאותו יום ממלא מקום, כדי שלא יישאר הבן אפילו יום אחד בלי לימוד!".

סיפר הרה"ח רבי יוסף שטערביצער זצ"ל, שהיה 'בעל תפילה' אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע: פעם אחת קודם אמירת הסליחות ביום ראשון של סליחות, קראו הרה"ק מהר"א אליו ואמר לו: "בא ואלמדך כוונת אמירת הסליחות". רץ רבי יוסף בהתרגשות רבה, מאחר שהיה בטוח שהנה ישמע עתה רזי מעלה, אך הרה"ק אמר לו: "בגשתך אל העמוד תכוון דבר אחד"...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על ההכנה לקראת יום הדין

"ברכנו אבינו כולנו - כאחד"

מידת האחדות היא מקור הברכה

בפרשתו (נצבים כט ט-יא): "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם וגו', לעברך בברית ה' אלוקיך". בספה"ק האריכו הרבה לפרש דברי הפסוק בדרך הרמז, על פי הנודע ש'היום' רומז לראש השנה (עי' זה"ק ח"ב לב:) ובא הכתוב לומר: דעו כי אתם נצבים היום - בראש השנה לפני ה' אלוקיכם, הוא היום בו כל באי עולם יעברון לפניו ית' כבני מרון, ומי לא נפקד כהיום הזה, ותכלית האי יומא הוא "לעברך בברית ה'" - בו הננו נכנסים בברית ה', לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, וכדאיתא בגמ' (ר"ה טז.): "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם".

ונתן הכתוב עצה ודרך כיצד 'יעבור' עלינו ראש השנה כדת וכדין, הן בהתרוממות הרוח לזכות לקבל על עצמנו עול מלכות שמים, והן כיצד נזכה בדין לשנה טובה ומתוקה בכל העניינים - על כן אמר הכתוב "אתם נצבים היום כולכם" - וכלומר שעל ידי שנהיה בבחי' 'כולכם' באגודה אחת ובאחדות הלבבות - נזכה לכל הטובות והישועות שבעולם, ברוחניות ובגשמיות.

הכינו - הכנה לקראת יום הדין

איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (נצבים עמו' קל: ד"ה התחיל), וז"ל: העיקר צריך כל אחד ואחד להמשיך דין למטה אין דין למעלה, וזהו פירוש המדרש: 'כשישראל עושין המשפט... ועושה עמם צדקה'. ואופן היראה אם הוא מאותן המכירים קצת וקרובים להשי"ת - בוודאי יש להם יראה ופחד באותן הימים - יראה עילאה, ואם לאו - מאימת הדין נפשי תבהיל. **צריך מאד לירא ולפחד וזהו העיקר, ואז הקב"ה עושה עמם צדקה**, עכ"ל

ומאחר שהזמן קצר ביותר עד ליום ר"ה, כי הוא נורא ואיום, על כן יאזור חלציו לנצל את הזמן.

מעשה במשפחה אחת, אשר בנם בן השבע הנקרא 'ענקלה' היה מלא רוח חיים. הילד לא נח לרגע, יום ולילה לא ישבות במעשה

משובה... פ"א יצא האב בחצות הליל מן הבית, ונשארו האם עם יענקלה, הוא בחדרו משחק ומשתולל כדרכו, והיא בעיסוקיה השונים, ובכל העת נשמע קולו של יענקלה בחלל הבית...

לפתע הבחינה שכבר זמן מה שלא נשמע באוויר אלא 'קול דממה דקה', מיהרה לבדוק מה שלומו, שמא נרדם סוף סוף... אך 'הילד איננו', חיפשה אחריו בשאר חדרי הבית, וגם שם לא ראתה אותו, נכנס פחד לליבה שמא יצא מן הבית, אלא שהדלת היתה נעולה, ושוב התרוצצה בכל חדרי הבית עד שהגיעה ל'גוזזטרא' (מרפסת) ונדהמה לראות כי ברוב שובבותו טיפס על המעקה (סורגי ברזל) אשר הגיעו כמעט עד לתקרה, 'הצליח' להשתחל ברווח הצר וכבר עבר לצד השני, כשהוא אוזח בסורגים ועומד בין שמים לארץ בגובה ארבע קומות...

כמעט שפרחה נשמתה מרוב בהלה, אך מיד התעשתה, ובגבורה עילאית החניקה את זעקת הבהלה שכבר 'עמדה בין שיניה'... כי ידעה שאם תזעק ייבהל הילד, תישמט אחיזתו ויפול ארצה רח"ל כשהוא מרוסק לאברים, ומיד הוציאה ידיה מבעד לסורגים והחזיקה בו בחזקה, וכולה היתה ציפיה לא' משלושת ה'ניסים' דלהלן:

א. שיעבור מאן דהו ברחוב, וישים ליבו למתחולל ויקרא לעזרה, אך מאחר שהיה זה בעיצומו של אישון ליל כבר כלתה רגל מן

לשמוע ולחשוב מיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 8 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

כשנכנס לבית המדרש סיפר מה שראה. כולם היו המומים. בטוחים היו שהרבי בעל ה'דברי חיים' מצאנו עוסק בכוונות ובייחודים, מה פועלת תקיעה, מה שברים ומה תרועה. ומה מתברר? הרבי לומד 'בסך הכל' קצות החושן, לימוד 'רגיל', המתאים לכל ימות השנה. הדבר היה לפלא ולחידה

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א: כיצד מתכוננים לראש השנה?

די היה להם בכך שאבא שוב בבית. עצם הדבר אמור להביא עליהם רוגע, שלווה ושמחה.

ומה קורה עכשיו?

תלוי. אם האב חוזר מהמסע הארוך עטור הצלחה, אם אכן עשה לביתו והביא עמו את הרווחה, הרי שגם לילדים יהיה טוב. כל אחד יקבל מאבא מאור פנים, הוא ייתן מתנות לילדים, יקדיש זמן לכולם, יביא לבית אורה ושמחה.

אבל, אם האיש נחל אכזבה, חזר כלעומת שבא ועתה הוא מדוכדך, שבור, עצוב, פניו קודרות, מצב רוחו רע ועכור, אזי הילדים יודעים שלא כדאי להתקרב אליו. אין טעם לבקש ממנו כלום. נחכה להזדמנות אחרת לבקשות אלו ואחרות.

אמר הרבי מקלויזנבורג: בראש השנה אנו מבקשים מהקב"ה בקשות רבות. יש לנו סל בקשות. לא סל, עגלת קניות ענקית. מה עלינו לעשות? - עלינו לדאוג לכך שהקב"ה יהיה שמח ומרוצה. אם הקב"ה יהיה 'בשמחה' בראש השנה - נוכל לבקש ממנו הכל. אבא, תן לנו מזה, וגם מזה. "פתח לבנו בתורתך", "ומצוותיך תרדוף נפשי". תן לנו בריאות, פרנסה, אושר ועושר...

זהו ההסבר בהנהגתו של בעל ה'דברי חיים': בתקיעות אנו מבקשים מהקב"ה שיעלה זכרוננו לפניו. זה בעצם הכל! אם הקב"ה יזכור אותנו לטובה, אזי ייתן לנו כל מבוקשנו. אבל, כאמור, לשם כך עלינו לדאוג לכך שהקב"ה יהיה שמח, כביכול. וכיצד משמחים את הקב"ה? על ידי לימוד תורה.

כולם מתכוננים לראש השנה. כל אחד שואל את עצמו: מה עלי לעשות בימים שנותרו?

אספר סיפור שקראתי בספרו של הרב יוסף פוגל זצ"ל, אודות ה'דברי חיים', האדמו"ר הראשון מצאנז.

הרבי היה ענק שבענקים. צדיק, חסיד, ותלמיד חכם עצום.

בראש השנה לפני התקיעות, היה הרבי מסתגר בחדרו למשך דקות ארוכות. אף אחד לא ידע מה עושה הרבי באותו זמן. אחרי הרבי לא בודקים. למרות שהדלת לא היתה נעולה, אף אחד לא העז להיכנס ולהפריע לו בעבודת הקודש שלו. החסידים ניסו לשער כיצד מכין הרבי עצמו לתקיעות. זה בכה וזה בכה. זה אומר הרבי לומד זוהר על התקיעות, זה אומר ודאי לומד של"ה הקדוש. רבו ההשערות, אך לכלל ידיעה לא הגיעו.

ראש השנה אחד, בדיוק באותו זמן בו התבודד הרבי בחדרו, התעוררה שאלה הלכתית דחופה בבית המדרש. לא הייתה ברירה אלא להיכנס אל הקודש פנימה ולשאול. נכנס הגבאי בחדרת קודש, ומה מאוד התפלא למצוא את הרבי יושב, כאשר לפניו פתוח ספר 'קצות החושן', והוא לומד בעיון ובהעמקה.

כשנכנס לבית המדרש סיפר מה שראה. כולם היו המומים. בטוחים היו שהרבי עוסק בכוונות ובייחודים, מה פועלת תקיעה, מה שברים ומה תרועה. ומה מתברר, הרבי לומד 'בסך הכל' 'קצות החושן', לימוד 'רגיל', המתאים לכל ימות השנה. הדבר היה לפלא ולחידה. אבל על הרבי לא שואלים שאלות, ובודאי שלא שואלים אותו עצמו אודות מעשיו.

הרבי רצה לשמח את הקדוש ברוך הוא לפני התקיעות

לימים הסביר נכדו, הרבי מקלויזנבורג, את התנהגותו של סבו, באמצעות משל פשוט:

משל למה הדבר דומה. פעם נסע ראש משפחה לחו"ל כדי לנסות להביא פרנסה לביתו. האיש השתהה בניכר זמן רב. על הבית עברה תקופה קשה עד מאוד, הן מבחינת פרנסה, הן מבחינות אחרות. ואז מקבלים סוף סוף הודעה מהאב, שהוא מצוי בדרך חזרה.

כולם ממתנינים בכיליון עיניים, והנה, הדלת נפתחת, ואבא נכנס. הקטנים, שאינם מבינים הרבה, עטים על המזוודות, מחכים שאבא יפתח ויוציא את המתנות. הגדולים יותר מחכים לחיבוק, ללטיפה, לביטויי האהבה מהאבא, אותו לא ראו זמן כה רב. והמבוגרים יותר,

אם כן, זו ההכנה הראויה לתקיעות, ובכלל לימי הדין. לימוד תורה ב'ברענ' ובהתלהבות.

החפץ בחסד ה', ינקוט במידת האמת

כתוב בספרים הקדושים, "אתם ניצבים" (דברים כט, ט) "אתם"- אותיות "אמת". אחת ההכנות לראש השנה היא- לא לדבר שקר. "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהילים קא, ז). הקב"ה אינו חפץ לראות דובר שקרים. "מדבר שקר תרחק" (שמות, כג, ז). פעם אמרתי למשגיח, רבי דוב יפה זצ"ל, אפשר גם לקרוא: "מדבר שקר- תרחק", התרחק ממי שדובר שקר, כפי שהקב"ה מתרחק ממנו. אם כן, מלבד ההכנה של לימוד התורה, עלינו להישמר שלא לדבר שקרים. בסליחות אנו אומרים: "חסד ואמת יקדמו פניך". מי שחפץ שהקב"ה ינהג עמו בחסד, צריך לנקוט במידת האמת. כאמור, אנו באים אל הקב"ה עם 'עגלת קניות עמוסה'. בקשות מכל הסוגים. אומרים אנו לאבינו שבשמים, מה זה בשבילך, וכי יש דבר שקשה לך לתת לנו? אכן, דבר אינו קשה לפני הבורא יתברך. כמובן. אבל עלינו לדאוג לכך שהקב"ה יהיה 'שמח וטוב לב', כביכול, אז גם ישמח למלא את בקשותינו.

אל לנו לעשות אל העיקר טפל ואת הטפל עיקר

מצוי מאוד בראש השנה, שעושים את העיקר טפל ואת הטפל עיקר. עסוקים בסימנים, רימונים, ראש דג או ראש כבש. אם היו על השולחן כל הסימנים, 'עשינו' את ראש השנה כפי שצריך. אבל עלינו לדעת: אמנם, אלו מנהגים יפים ונאים, ומקורם כבר בדברי הגמרא, אבל אינם העיקר. העיקר הוא התשובה. העיקר הוא להמליך עלינו את הבורא יתברך, מלך מלכי המלכים, לדעת שהוא מלכנו, ועלינו לשמוע בקולו ולציית לו. ישנו משל מפורסם בענין זה: פעם היה עשיר גדול, לעשיר היו משרתים רבים אשר שמשוהו ועשו כל רצונו. אגב, לא מכבר התארחתי בחו"ל אצל יהודי עשיר אחד. ישבת בסעודה של סתם יום חול. רק הזוית את הצלחת הריקה מלפני, מיד קפץ בעל הבית ואמר, "לא! לא!" התפלאתי: "וכי יש אצלכם דיני מוקצה גם בימי חול?" אמר האיש: "זהו תפקידה של המשרתת. היא תקף תבוא, תיקח, תסדר. אתה לא צריך לעשות כלום!". כך היה גם בארוחת הבוקר, כל חמש דקות באה משרתת. סדרה, ניקתה ומרקה. אם נופל דבר על הרצפה, אסור להרים אותו. זה לא תפקידך, חלילה... ובכן פעם נסע העשיר לעיר הגדולה בלוויית משרתו הנאמן. בעודו משוטט ברחובות, נתקל בחנות של חיות מחמד. נכנס והתעניין. הוא רוצה לקנות מתנה לאשתו. משהו מיוחד במינו. הצביע בעל החנות על ציפור קטנה ואמר: "זו ציפור שיר מיוחדת ונדירה. היא יודעת לשיר ולזמר, משמחת לבבות. אבל מה, מחירה גבוה עד מאוד. עשרים אלף דולר טבין ותקילין". אמר העשיר: "אכן, המחיר גבוה, אבל זה 'קטן עלי', וזו תהיה מתנה

מרשימה. כשמביאים יהלום כמתנה, לא כל אחד מבין למה צריך לשם עליו סכומים כה גדולים. לא כל אחד מבין ביהלומים. אבל ציפור שיר, כל אחד יכול להבין שיש לה ערך רב". חזר האיש לביתו, והביא את הציפור לאשתו. היא אכן שמחה עד מאוד, והודתה לבעלה מכל הלב.

המשרת לא בדיוק שם לב לכל אשר ארע. הוא רק ראה שהעשיר קונה ציפור קטנה בסכום עצום, הוא גם הבחין שאשתו של אדונו שמחה בה מאוד.

היה המשרת בטוח שמדובר בציפור שבשרה טעים באופן מיוחד, עד כדי כך שמאה גרם ממנה שווה עשרים אלף דולר.

חזר האיש לביתו, עלה על יצועו, אך כל הלילה לא נרדם. חשב לעצמו: מדוע נפלינו אני ואשתי מכל העשירים אשר על פני האדמה? מדוע לא נוכל גם אנחנו ליהנות מבשר כה טעים? מה עשה? החליט לחסוך מפת לחמו הדלה, כדי שיוכל גם הוא להפתיע את אשתו במאכל תאוה שזכה. ועל הדרך, גם הוא עצמו ייהנה מכך.

אחרי שנתיים שלוש הצליח המשרת להגיע לסכום המיוחל. עתה נסע לעיר הגדולה ופנה אל אותה חנות. למרבה המזל המחיר לא עלה. רכש האיש את הציפור וחזר לביתו בשמחה.

כשנכנס הביתה, הגיש לאשתו את הציפור באומרו: "זו הפתעה בשבילך", וכאמור על הדרך- גם בשבילו. "בשרה של הציפור מיוחד במינו, רק עשירים מופלגים אוכלים אותה, וזאת יודע אני מיידע אישי, ממקור ראשון..."

"שווה לחיות שבעים שנה של תלאות וקשיים, רק כדי לאכול ולו פעם אחת מעדן שזכה. ועתה, הלא בשלנית מומחית את - בשלי נא את הבשר כראוי, נאכל ממנו ונהנה מעט מהחיים טרם נמות".

האישה הנרגשת מתחילה בהכנות. מנקה את המטבח עד שהוא נוצף. קונה את התבלינים היקרים ביותר, עתה מנקה היא את העוף ומצליחה להוציא ממנו כמאה גרם בשר. או אז, ניגשה לבשל את בשר הציפור בסיר חדש, נקי וממורק, שלא ידבק חלילה טעם זר בבשר היקר והמיוחד.

בחרדת קודש היא מגישה את פיסת הבשר הקטנטונת אל השולחן. חצי לה וחצי לבעלה. הבעל נועץ את שיניו בהתרגשות בגוש הזעיר, וכמעט שובר את שיניו. הבשר קשה, בלתי אכיל. מנסה גם האישה, אך הטעם נורא, מריר, תפל.

אומר האיש: "איני מבין את הגביר הזה, על בשר כזה שילם סכום כה גבוה? ואני, לשם כך חסכתי מפת הדלה במשך שנים, עבור בשר שלא טעם ולא ריח לו?"

רץ המשרת אל אדונו, אמר לו: "אדוני! בלתי אפשרי לאכול את הבשר. אולי יש איזה מתכון סודי, אולי החסרנו משהו חשוב בבישול?"

התפלא העשיר: "על איזה בשר אתה מדבר?" אמר המשרת: "נו, הציפור ההיא, זו ששילמת עליה עשרים אלף דולר. מה אתה חושב, שרק אתה יכול? גם אני קניתי אותה, ובאותו מחיר".

ידידי הגאון רבי אליהו וילנסקי שליט"א, ר"מ בישיבת קמניץ לצעירים, סיפר לי בשם סבתו הרבנית מרת רחל וילנסקי ע"ה, ביתו של המשגיח הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שהיתה ידועה כאשה דגולה וחשובה ונודעה בתפילות הזכות, כי היתה לה רגילות לקבל את פני אביה, בשובו מתפילות הימים הנוראים עם בגדים נקיים להחלפה, משום שבגדיו היו ממש רטובים מזיעה, מגודל התאמצותו ויגיעתו בתפילה

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

וילנא, נתנו לו ראשי הקהילה רשות להציץ ברשומות ופנקסי העיר, שנכתבו עשרות שנים קודם לכן. רבי אהרן ביקש שיביאו לו את פנקס הקורות מתקופת אדונינו הגאון מוילנא זצ"ל. שם הוא ראה את המעשה הבא:

פעם נטפלו השלטונות בליטא לגאון מוילנא, העלילו עליו שקרים משקרים שונים והביאוהו למשפט. הגאון אחז מטעמיו שלו, שאין לו לדבר עם השופטים מטוב ועד רע, וכך היה: שאלו אותו, ואין תגובה. דברו אליו, והוא לא התייחס.

חמתם של השופטים בערה בהם, ועל ההתעלמות הזו לבדה פתחו לו תיק חדש, על בזיון מערכת המשפט, ופסקו לו עונש חמור יותר ממה שתוכנן בתחילה.

סוף דבר, הבין הגאון להיכן נוטים הדברים, הוריד את טליתו מראשו וחשף את תפיליו. אך ראו אותם הגויים, קיבלו פחד ואימה, ועזבוהו לנפשו. הן כך אומרים חז"ל (ברכות ו, א): "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך" - אלו תפילין שבראש. "אנו יודעים", עורר רבי אהרן, "שמלכותא דרקייעא היא כעין

אנו נצבים כעת כבר ימים ספורים לפני ראש השנה, יום הדין הגדול והנורא, ואנו רוצים להתעורר ולקחת אל ליבנו את המשפט הקרב. עיקר עבודת הימים אלו, היא עבודת התשובה. ראש וראשון למדריכי האדם החפץ לשוב אל בוראו, הוא כמובן ספרו של רבנו יונה 'שערי תשובה', אשר אין חודש אלול שלם בלעדיו.

הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', היה רגיל לומר כי הספר 'שערי תשובה' אינו ספר מוסר, כי אם ספר הלכה! בספר זה מבוארת ומבוררת השקפת התורה על ענייני התשובה; מתגלה לנו מהי הסתכלות התורה על חומר המצוות והעבירות שבתורה, כיצד שבים בתשובה כראוי, ואלו הלכות מחייבות לכל דבר...

פרשת נצבים - הנקראת תמיד בשבת הסמוכה לראש השנה - מכונה בכתבי גדולי הדורות 'פרשת התשובה', משום שרבים מחלקי עבודת התשובה שביאר רבנו יונה מופיעים בה. נתבונן ונפיק לקח מהפסוקים הקדושים, לקראת יום הדין הבא עלינו לטובה; ולאחר מכן נבאר כמה מענייני עבודת היום למען נדע ונשכיל את המלאכה אשר לפנינו:

בתחילת הפרשה מדברת התורה על גודל העוון להתכחש לאימת הדין ולעשיית התשובה, ואלו דברים מבהילים וחרिפים שאין כדוגמתם בהרבה מקומות בתורה: "וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת דְּבַר יְהוָה הָאֵלֶּה הַזֶּה וְהִתְבַּרַּךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהוָה לִי כִּי בִשְׁרָרוֹת לִבִּי אֶלַּךְ לְמַעַן סְפֹת הַרְוֶה אֶת הַצִּמְאֹה: לֹא יֵאָבֶה ה' סִלַּח לוֹ כִּי אָז יַעֲשֶׂן אֵף ה' וְקִנְאָתוֹ בְּאִישׁ הַהוּא וְרִבְצָה בּוֹ כָּל הָאֵלֶּה הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הָאֵה וּמָחָה ה' אֶת שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: וְהִבְדִּילוֹ ה' לְרַעַה מִכָּל שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֱלוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הָאֵה". (כט, יח-כ).

מדוע כה חמור הדבר? כי זוהי התעלמות מופגנת! הפניית ראש מכוונת לתוכחה! על זה האדם נתבע תביעה בפני עצמה. מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, היה מספר כי בימי מלחמת העולם השנייה, כאשר התגלגל עם ישיבתו מהעיירה קלעצק לעיר

מלכותא דארעא, ומן המעשה הזה רואים עד כמה חמור בזיון מערכת המשפט. אם כך, אדם שיתעלם בראש השנה מהדין הנורא, וישאר באדישותו ביום המשפט - יחמיר חלילה את עונשו עשרת מונים". על פי זה הסביר רבי אהרן את פשט לשון הפסוק: "וְהִתְבַּרַךְ בְּלִבּוֹ לְאֹמֵר שְׁלוֹם יְהִי לִי כִּי בְשָׂרָרוֹת לִבִּי אֵלֶיךָ". על זה גופא "לא יאבה ה' סלוח לו, ורבצה בו כל האלה". אם אדם חושב לעצמו שבאופן אוטומטי הוא יעבור כל שנה ושנה את הדין בשלום, וכביכול אין מקום לדאגה, להכנה ולתשובה, התביעה הזו נוראה אף יותר מעצם העוון!

לצערנו, התופעה הזו נראית מדי פעם במחוזותינו, והיא אינה ניתנת להבנה כלל. אם אנחנו מאמינים בני מאמינים, וסמוכים ובטוחים שאכן כל שנה דנים אותנו מחדש, וכל פעם מי יודע אם נעבור את הדין בשלום - מהיכן השאננות הזו? מהיכן נובעת התחושה של "שלום עלי נפשי"?! הלא זוהי התביעה הגדולה ביותר, ועל כך צועק הפסוק "לא יאבה ה' סלוח לו". נורא!

אך האמת היא שנקודה זו שייכת לכל אחד ואחד. הרי מטבע הדברים, אילו היינו מבינים את הענין לעומקו ובמלוא חומרתו, היה אמור להיות כעת מצב בו לא נוכל לשוחח כלל עם בני אדם. להבדיל, כאשר אדם עומד לפני משפט בשר ודם, ואפילו לא על ענין של נפשות אלא רק על ממון מועט או מרובה - הוא כולו חרד ומתוח, ומתקשה להתרכז בכל דבר אחר.

ומדוע איננו חשים כך בימים הללו? כי בכל אחד מאיתנו יש בחינה מסוימת של "התברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי", רחמנא ליצלן. או שמרגישים בפניה קטנה בלב "כמו ששנה שעברה עברנו, גם השנה נעבור", או שהאדם מדמה לעצמו שהוא יחסית בסדר, ואין לו מה לחשוש...

וממילא אם זה רק לא היה נכון בפני עצמו; הרי אף "מלאכים ייחפזו וחיל ורעדה יאחזון" בשומעם על יום הדין הקרב ובא. אבל מה עם ההתעלמות עצמה? האם מישהו מוכן לקחת על עצמו את התביעה הנוראה של "התברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי", רחמנא ליצלן?!

והנה כבר בעלי המוסר עוררו על כך שניתן לראות בימים אלו דבר תמוה מאד: ככל שהאדם רחוק יותר מעבודת השם הראויה, הוא יותר אדיש, ודווקא הצדיקים אלו שעובדים את קונם באמת במשך כל השנה, הם מלאים בחרדה לקראת יום הדין... והרי היה אמור להיות הפוך לחלוטין.

דווקא אצל גדולי ישראל, ככל שהיו בדרגה גבוהה יותר - כך יותר חרדו מעומק הדין והבינו את משמעותו.

ידידי הרב הגאון רבי אליהו וילנסקי שליט"א, ר"מ בשיבת קמניץ לצעירים, סיפר לי בשם סבתו הרבנית מרת רחל וילנסקי ע"ה, בתו של המשגיח הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שהיתה ידועה כאשה דגולה וחשובה, ונודעה בתפילותיה הזכות וביראת שמים המופלגת שלה, ואשר דמות דיוקנו של אביה הגדול והליכותיו הטהורות לא משו מנגד עיניה.

כי היתה לה רגילות לקבל את פני אביה, רבי אליהו, בשובו

מתפילות הימים הנוראים עם בגדים נקיים להחלפה, משום שבגדיו היו ממש רטובים מזיעה, מגודל התאמצותו ויגיעתו בתפילה. "לא רק הבגדים היותר צמודים לגוף", תיארה הרבנית, "אלא אפילו הפראק היה רטוב לגמרי..."

ושלא תחשוב כי הסבא - רבי אליהו לופיאן היה אדם שרגיל להזיע, הוסיף לי הנכד ואמר, "כי ההיפך הוא הנכון: בחיי היום יום הוא היה חף מזיעה לחלוטין. אבי מורי הגאון רבי יצחק דוד וילנסקי שליט"א מספר, שכשהיה חוזר לפעמים עם הסבא בחזור מבית המרחץ בערב שבת, היו הבגדים המשומשים שפשט נקיים ולבנים בלי שום הרגשת זיעה כלל, עד שהיה קשה להבחין אלו הם הבגדים החדשים ואלו הם הישנים. כל חייו הוא התנהל בכבוד ראש ובהדרגה מלכות, וזיעה, שהיא אות למאמץ או לעצבנות, מעולם לא ניכרה בו - חוץ מהפחד והאימה שאחזוהו, מחמת גודל המאמץ לפעול בתפילה בימי הדין..."

שמעתי פעם מאחד מגאוני וצדיקי ירושלים, כי אחד מתלמידי מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל ראה פעם את רבו יושב ומשנן עם עצמו כמה ימים לפני ראש השנה את פסוקי המלכויות בלהט ובהתרגשות.

כשהבחין ה'חפץ חיים' שהתלמיד מתחקה אחר מעשיו, הסביר לו ה'חפץ חיים' את פשרם: "הלא עומדים אנו לפני ראש השנה, בו נקבל על עצמנו שוב עול מלכות שמים. והנה ידועים דברי הגמרא במסכת גיטין (נו, א), אודות רבן יוחנן בן זכאי שנפגש עם הקיסר ואמר לו: 'שלמא עלך מלכא! שלמא עלך מלכא!'. אמר לו הקיסר: 'חייב אתה מיתה פעמיים, האחד - על כך שאיני מלך ואתה קורא לי מלך! ושנית - על כך שאם אני מלך מדוע התעכבת מלבוא אלי עד עתה'. בלשון הגמרא: "אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי?"

"ולכן לקחתי לעצמי פנאי", הטעים ה'חפץ חיים', "להתכונן כראוי לעבודת המלכויות, להתחבר לפסוקים ולהבינם היטב - עוד קודם ראש השנה, כדי שחלילה לא יטענו כלפי את טענת הקיסר לרבן גמליאל: "אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי?... אני משתדל לבוא כבר בערב ראש השנה..."

במקהלות החסידים סיפרו אודות הרבי הקדוש רבי אהרן מקרלין זצ"ל, שכאשר הוא היה שומע את החזן מנגן 'המלך' תקפתו חרדה גדולה. פעם הוא הסביר על מה הוא כה נחרד. "אני חושש שיטענו עלי בשמים את טענת הקיסר בפני רבן גמליאל: "אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי?"

זו עבודה שדורשת זמן רב והשקעה, ואינה נקנית ממילא ובבת אחת. הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל היה מכוון את תלמידיו בערב ראש השנה, כך: "צריך לנסות לצייר ציור מוחשי באמונה - במלכות השם יתברך. להתבונן היטב בהנהגת שכר ועונש שבבריאה - בעבודת הזכרונות, ולהגיע לאמונה מושלמת בתורה מן השמים - בעבודת השופרות, עד שהאמונה בזה תהא ברורה וחושית, וכל זה לוקח זמן. לכל זה צריך הכנה והתבוננות כבר בימי האלול".

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בטרם פנה לדרכו, רצה ה'בריסקער רב' לדעת מה הביאו לכאבים עזים אלו, וממה עליו להימנע ולהיזהר. הוא שאל את הרופא החשוב, אם יוכל להסביר לו סיבת הכאבים הללו: "פון ואנעט קומט דאס?" (ממה זה מגיע?) ביקש הרב לדעת. להפתעת הכל נעמד דוקטור אהרונוב על רגליו, וענה בהתרגשות רבה ובתמימותו האופיינית:

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על כוחם של מעשים טובים לזכות בדין

"אתם נצבים היום כלכם" (דברים כ"ט, ט')

בירושלים שלפני למעלה מיובל שנים, היה רופא אחד ירא וחרד לדבר ה', מטובי הרופאים שבאותו דור, הלא הוא ד"ר יעקב דב אהרונוב ז"ל. הוא הגיע ארצה מרוסיה, כיהודי נאמן תמים וישר דרך. אדוני אבי מורי ורבי זצ"ל הכירו היטב כאדם יקר המעלה, עוד מעת היותו הרופא האחראי בבית היתומים 'דיסקין', בעת שהיה אבי חוסה בצילם בילדותו.

בין שאר תפקידיו הרבים, היה דוקטור אהרונוב גם רופאם האישי של כמה מגדולי צדיקי ירושלים, כהרב הקדוש רבי אהרון ראטה זצוק"ל, ומרן הגרי"ז זצוק"ל- הרב דבריסק ועוד.

פעם אחת נתקף הבריסקער-רב בכאבים חזקים בבית החזה, כנראה בעקבות קשיי הנשימה ומחלת האסטמה שסבל ממנה כל חייו, כנודע. בתכוף עליו ייסוריו הקשים, הוזעק ד"ר אהרונוב לבוא אל ביתו בדחיפות.

הרופא הגיע במהרה, וכדרכו ניגש תכף למלאכתו בשיא הרצינות, בבדיקה עיונית ומקיפה של תפקוד מערכת כלי הנשימה. בתום הבדיקה הציע את דרכי הטיפול, ורשם את תרופה המדוייקת שתפחית את ייסורי הרב ותרפאהו, בעזר השם.

בטרם פנה לדרכו, רצה הבריסקער-רב לדעת מה הביאו לכאבים עזים אלו, וממה עליו להימנע ולהיזהר. הוא שאל את הרופא החשוב, אם יוכל להסביר לו סיבת הכאבים הללו: "פון ואנעט קומט דאס?" (ממה זה מגיע?), ביקש הרב לדעת.

להפתעת הכל נעמד דוקטור אהרונוב על רגליו, וענה בהתרגשות רבה ובתמימותו האופיינית: "כבוד הרב! זה מגיע משלוש סיבות!". הוא הרים את כף ידו וזקף מתוכה שלוש אצבעות, בדחילו ורחימו מנה את שלוש הסיבות, וכנגד כל אחת ואחת קיפל אצבע: "דאס קומט פון חטאים! עוונות! ופשעים!", "ובזה סיים את דבריו הנוקבים! הרב התחייך ברוב חיבה, ונהנה מאוד מתמימות הרופא ואמונתו הפשוטה- הוא לא חיפש תירוצים משונים, כפי מנהג הרופאים להעלות תמיד השערות שונות, ותוצאות מחקרים רפואיים בכל דבר, אלא ניגש בפשיטות היישר לנקודת האמת והאמונה הישרה, היה פשוט וחלק אצלו שחטאים, עוונות ופשעים הם הגורמים

מכאובים וייסורים! הרב התפעל מתמימות הרופא ומאמונתו הפשוטה!

הרבי הקדוש, רבי ישראל מווארקא זצוק"ל, התפרסם בעולם בגודל אהבת ישראל העצומה שלו, שהיה משליך נפשו מנגד לטובת איש ישראל, והקדיש הרבה מזמנו ומחיינו בשתדלנות לטובת הכלל והפרט, ועזר וסייע לכל איש יהודי, יהיה מי שיהיה, בעצה וברכה, ולפעמים אף במתת יד הגונה... הכל לפי העת והעניין. כמובן, כל אלו העיסוקים גזלו ממנו זמן רב ויקר עד מאוד, אך הוא ידע והכיר, שאם הוא לא יכנס בעסקנויות אלו, אף אחד לא יטפל בהן, ויישאר בני ישראל במצוקתם וצרתם!

בהזדמנות אחת נשאל על ידי כמה תלמידי חכמים בעירו, שלא ראו בעין יפה את העובדה, שהוא מבטל מתורתו ועבודתו הגדולה בשביל עסק העם: "מדוע מרבה הרב כל כך לעסוק בגמילות חסדים, הגורמת ביטול תורה? ומדוע דוחה הרב זה מפני זה?". הם הכירו וידעו עוצם גאונותו הנפלאה, שהיה גאון אדיר בכל מכמני התורה, "וכי לא עדיף באותו זמן להרביץ תורה לעדרים, ולהשקות מים לצמאים לדבר השם?", תמהו.

בהזדמנות אחת נשאל על ידי כמה תלמידי חכמים בעירו, שלא ראו בעין יפה את העובדה, שהוא מבטל מתורתו ועבודתו הגדולה בשביל עסק העם: "מדוע מרבה הרב כל כך לעסוק בגמילות חסדים, הגורמת ביטול תורה?"

הקדוש: "למה לו לבטל את זמנו בחלוקת ברכות על הבלי עולם הזה? וכי לא עדיף לעסוק עמהם בעניינים רוחניים עילאיים בתורה וביראת שמים, ולמה לבזבז הזמן בשביל הבליים?"
על אתר ענה לו הראפשיצער בחכמתו: "הלא על כך העידו חכמינו ז"ל (מגילה טו.): 'אל תהי' ברכת הדיוט' קלה בעיניך'- הברכה על דבר 'הדיוט' מהבלי עולם הזה לא תהא קלה בעיניך ולא תזלזל בה! שאם בעיניך נראית קלה וטפלה, עבורם היא חשובה ביותר! ומתקרבים בעקבות אותה ברכה- באלו הימים המקודשים- לה' ולתורתו ולעבדיו הצדיקים".

(מתוך טיב המעשיות)

ענה להם הרב בחן פקחותו: "מפרשתנו (היה זה בפרשת ניצבים) אוכיחה, שהיא פותחת: 'אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקים, ראשיכם שבטיכם וכו', מחוטב עציך עד שואב מימך', מה היא ההפלגה למן חוטב עציך ועד שואב מימך, וכי מה בין חוטב עצים לשואב מים, הלא שניהם שווים באותה דרגה, והיה לו להפליג מגדול ועד קטן, אבל החוטב והשואב דרגתם שווה?"

"ברם, 'חוטב עציך' רומז לחוטבים 'עצות' לישראל ('עציך' מלשון עצה), ומסייעים לפנייהם במצוקתם בעצה ובברכה, ואילו 'שואב מימך', רומז אל השואבים מבארה של תורה, אין מים אלא תורה (ב"ק יז.), ומשקים אותה לעדרים.

"ועתה ראו נא את אשר הקדים הכתוב, והפליג מגדול ועד קטן: 'מחוטב עציך', הוא הגדול והחשוב יותר, שמשא עצות בסיוע ובעזרה לנבוכים ונאנקים, ועד 'שואב מימך', שהיא המדרגה היותר קטנה, שמלמד תורה לישראל, אבל אינו עוזר ומסייע להם במה שמציק להם באמת, ודו"ק".

מעין טיב מעשה זה, סיפר מרן הרב הקדוש בעל 'זיואל משה' מסאטמאר זצוק"ל, על הרב הקדוש רבי שלום קאמינקער זצוק"ל, תלמידו הנאמן של הרב הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זצוק"ל.

פעם אחת היה יושב לפני רבו הקדוש ברופשיץ, בימים שלפני ראש השנה, בעת שצבאו הקהל על פתחו בבקשת ברכת השנים, כנהוג בחצרות החסידים (פראווען). רובם היו יהודים פשוטים, שבאו בדבר עצה וברכה בענייני פרנסה וגשמיזות ושאר הבלי עולם הזה. האחד ביקש הצלחה במסחר... השני על העיזים בדיר שתתנה חלב בשפע... והשלישי על התבואה, או על הפרות שתתרבינה ברפת... וכן על זה הדרך.

הרב הקדוש מקאמינקא היה ידוע בקפדנות אש קדשו. כראותו על מה גוזלים זמנו של הצדיק בימים עליונים ונשגבים הללו, בדברי הדיוטות פחותים ומגושמים, חרה לו על כך, והביע צערו בפני רבו

שנה טובה
וגמר חתימה טובה
"וקבל ברוזמים וברצון את תפלתנו"
הנהלת דרשו

Dirshu
דרשו די רשו
התורה והחיים
ועבודת ה' והצדקה

רבי שלום שבדרון זצוק"ל היה מספר, כי דפק על דלת חדרו של המשגיח של ישיבת 'חברון', רבי לייב חסמן זצ"ל, ובפיו שאלה: איזו קבלה עליו לקבל על עצמו? אמר לו ר' לייב: "ר' שלום, אני אחשוב בשקט ואתה תחשוב בשקט, וכל אחד מאתנו יחשוב מה הוא יכול לקבל על עצמו בלי לספר לשני". לאחר כמה דקות של מחשבה, אמר לו ר' שלום: "החלטתי כבר מה לקבל על עצמי"...

הגאון ר' ישראל מאיר שושן שליט"א, על ה'קבלות הטובות' לימי הרחמים והסליחות

רבי שלום שבדרון זצוק"ל היה מספר, כי בערב יום כיפור דפק על דלת חדרו של המשגיח של ישיבת 'חברון', רבי לייב חסמן זצ"ל ובפיו שאלה: איזו קבלה עליו לקבל על עצמו לקראת 'כל נדרי'? אמר לו ר' לייב: "ר' שלום, אני אחשוב בשקט ואתה תחשוב בשקט, וכל אחד מאתנו יחשוב מה הוא יכול לקבל על עצמו בלי לספר לשני".

לאחר כמה דקות של מחשבה, אמר לו ר' שלום: "החלטתי כבר מה לקבל על עצמי".

השיב לו ר' לייב: "אם כן, מה שחשבת לקבל על עצמך, תקבל רק מחצית מזה ודי בכך"...

ללמד בא המשגיח, כי על האדם לקבל על עצמו דבר קטן, משהו מזערי, אבל קבלה אמתית שלא יזוז ממנה, ויהי מה. מעין 'יהרג ואל יעבור'.

ועתה נשמע מה סיפר ר' שלום, על הקבלה שקיבל על עצמו. הוא קיבל שלא לדבר דברים בטלים בכל בוקר במשך מחצית השעה, מהשעה תשע ועד השעה תשע וחצי. הוא עשה חשבון נפש, שיש באפשרותו לעמוד בקבלה זו. אמנם, צריך לציין, כי ר' שלום לא דיבר דברים בטלים בכל מהלך הסדר, במשך חמש שעות לימוד רצופות, לא כהחלטה אלא מתוך התמדתו המופלאה, אבל את מחצית השעה הזו, הוא קיבל כהחלטה שלא לדבר בה, ויהי מה.

ועל זאת אמר לו ר' לייב, כי די אם יקבל על עצמו שלא לדבר דברים בטלים רבע שעה לא יותר, אבל קבלה שאיש לא יוכל להיזי אותה ממנו. זה נקרא בעל תשובה!

"קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", אמר הנביא. כאשר מגיעה שעת חתימת הדין בשמים, או אז הקב"ה, הבוחן כליות ולב, בודק את האדם האם אכן חזר בתשובה. וכאשר הוא מקבל על עצמו החלטה נחרצת לשנות את דרכו, אפילו במשהו קטן, הוא כבר נמצא בדרך העולה בית א-ל, דרך התשובה.

אספר לכם סיפור: באחד המגדלים במנהטן, בקומה השלושים, ארעה הפסקת חשמל. אחד האנשים שם ננעל במשרד, הדלת היתה חשמלית ולא ניתן היה לפתוח אותה, לא היה לו טלפון סלולרי, גם

מכשירי הטלפון לא עבדו.

בקיצור - הוא תקוע שם ומי יודע לכמה שעות.

החל לצעוק בקולי קולות, אבל איש לא שומע את צעקותיו מאחורי הדלת האטומה.

פתח את החלון והחל לשאוג במלוא גרונו, אבל ממרומי הקומה השלושים, איש למטה ברחוב הסואן לא שמע דבר.

ואז עלה במוחו רעיון, כיצד להסב את תשומת לב העוברים ושבים ברחוב למצוקתו. הוא החל לזרוק שטרות דולרים למטה, בתקווה שאנשים ירימו ראשם כדי לראות מי משליך לעברם דולרים. אבל לאכזבתו הרבה, הוא התבונן כיצד האנשים ברחוב מרימים את הדולרים בשמחה, אבל איש מהם אינו טורח להרים ראשו למעלה, ולבדוק מהיכן הכסף מגיע. הוא זרק עוד ועוד שטרות ולשווא.

כאשר נואש מכך, נטל את המאפרה מהשולחן והשליך למטה, לאחר מכן השליך את העציץ, הוא ראה שמישהו נפגע קלות, אבל עדין לא התבוננו לחפש מהיכן צנחו החפצים הללו.

ואז, בלית ברירה, נטל את השולחן והשליך ממרומי הקומה השלושים. או אז, כאשר כמה עוברי אורח נפצעו קשה, הוזעקה המשטרה, החלו החיפושים אחרי המשליך האלמוני, ואז התגלה להם אותו

המשך בעמוד 25

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

במהלך שיחתם עם ה'חפץ חיים' נודע לו שהם נכדי הצדיק הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשב זי"ע. ה'חפץ חיים' מיהר להזעיק את הנהלת הישיבה, וביקשם שהבחורים ילמדו בכל זאת בישיבה. "ברצוני שנכדיו של סגורם של ישראל, יתפללו איתנו יחד בישיבה בימים הנוראים. זוהי זכות לכולנו!"

אנחנו לא מלאכים. אנחנו בני אדם, העשויים מחומר ומדם, מלב, עור ועצמות - היבט מיוחד על התשובה

מאת: הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

סיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל בשם דודו, הצדיק רבי זאב צ'צ'יק, שבאחד מימי אלול הגיעו שני בחורים ללמוד בראדין, אך הנהלת הישיבה נאלצה להשיב את פניהם ריקם מחוסר מקום. הבחורים המאוכזבים החליטו לעלות לפחות אל בית ה'חפץ חיים', כדי לקבל את ברכת הדרך וברכת "כתיבה וחתימה טובה".

במהלך שיחתם עם ה'חפץ חיים' נודע לו שהם נכדי הצדיק הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשב זי"ע. ה'חפץ חיים' מיהר להזעיק את הנהלת הישיבה, וביקשם שהבחורים ילמדו בכל זאת בישיבה. "ברצוני שנכדיו של סגורם של ישראל יתפללו איתנו יחד בישיבה בימים הנוראים. זוהי זכות לכולנו!"

וכך אמר רבי לוי יצחק: "רבונו של עולם" - פנה רבי לוי יצחק אל אביו שבשמים --- "לכאורה כיצד אנו מברכים ביום הכיפורים 'מלך מוחל וסולח'? היאך אנו בטוחים שתמחול לנו? ואולי לא תמחול חלילה, ואם כן, אולי תהיה חלילה הברכה לבטלה... רבונו של עולם, משל לילד נבון שביקש מאביו תפוח, וכשראה שאביו מתעכב להביא לו אותו, קופץ הילד ומברך בשם ומלכות 'בורא פרי העץ' וצועק: 'נו, נו!'

"ממילא מה יעשה האב, שלא יחטא הבן ויכשל בברכה לבטלה? נותן לו התפוח! כן אנו קופצים לברך לפניך, אבינו רוענו, 'מוחל וסולח' בשם ומלכות - ובטוחים אנחנו שאתה, אבינו הרחום, לא תגרום לנו ברכה לבטלה!..."

באחד מימי 'בין הזמנים' נסענו לעיר דוד ולנקבת השילוח. ההליכה בתוך השילוח מיוחדת ומרתקת. חושך, מים ופנסים, בשילוב שירים שמחים, הוא מתכון לטיול מהנה. אך אני התרגשתי במיוחד ממשפט אחד פשוט של המדריך.

המדריך חבש כובע-טמבל, כזה שלבשו ה'חלוצים' בעבר. הדרכתו ההיסטורית לוותה בהקראת פסוקים מהתנ"ך, הקשורים לעיר דוד, לירושלים העתיקה ובית המקדש. המדריך תיאר בפרוטרוט, מתוך הנ"ך, צום שקבעו בני ישראל לאחר נבואת ירמיהו על החורבן, והוא אמר שבפסוקים עצמם לא מוזכר האם היה זה צום עצוב, כמו צום

תשעה באב, שהוא צום שנועד לאבל וצער, או צום שמח, כמו יום כיפור, שנועד לחזרה בתשובה.

וכך אמר המדריך עם הכובע-טמבל: "ביום כיפור אנו צמים, אך זהו צום שמח, כי מכפרים בו את כל העבירות שלנו. צמים, כדי לעשות חשבון נפש ולחזור בתשובה, אבל בעצם זה יום שמח, יום של מחיקת חטאים..."

ואני התרגשתי, והזדעזעתי.

הזדעזעתי שהאמת האמיתית הזאת אינה כה פשוטה ושורשית אצלי, עד שאם אני שומע אותה, בפשטות חגיגית, מאדם זר לי, לפחות לפי חולצתו ומכנסיו הקצרים - אני כה נרגש.

והרי זה כה נכון! "אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים". הקב"ה, אבינו אוהבנו, רוצה לטהרנו, למחול על עוונותינו ביום הכיפורים. שמחה!!

בספר 'עקידת יצחק', יצירתו הנודעת של החכם השלם והקדוש רבי יצחק ערמאה זיע"א, שכל הקדמונים מצטטים מדבריו בקביעות אלפי (!!) פעמים, בעל ה'עקידה' את דברי אחד מגדולי החכמים, הקובע שהקב"ה היה חייב לברוא בעולמו לפחות אדם אחד, שלא יחטא לעולם בשום חטא.

לא יתכן, כותב אותו חכם גדול, שהקב"ה לא יצליח לברוא ולו יהודי אחד בעולמו, שלא יעבור עברה. כי אם באמת לא היה ולא יהיה אדם שכזה, אם כן מדוע בא אלוהינו בתביעה לבריותינו, ומבקש

הכיפורים. דין וחשבון אישי ופרטני על כל תלמיד בישיבה!

חוסר אימון פנימי

הקושי הגדול ביותר בעבודת התשובה, הוא חוסר האימון הפנימי שלנו בכל המהלך.

נתאר לעצמינו שרבנו עם השכנים ממולנו. המריבה היתה קשה, הוטחו האשמות הדדיות, העלבות וקינטורים. דלתות נטרקו ואפילו הילדים השליכו ביצים זה על זה. שני הצדדים נפגעו אחד מהשני מאוד מאוד, ואז, ביום בהיר אחד, החליטו השכנים לפתוח דף חדש, לסלוח באמת ובתמים אחד לשני ולהשיב ימים כקדם. הסליחה היתה באמת כנה ורצינית, והשקט והשלווה שבו לשרור. השכנים שבו להיות חברים טובים, בכל הרצינות.

עברו חודשיים נוספים, ושוב התפתחה להמריבה איזומה. שכן א' דיבר לא יפה לשכן ב', ושכן ב' השיב לו מנה אחת אפיים. חדר המדרגות רעד מעוצמת הצעקות, דלתות נטרקו בזעם ואפילו השכנים מקומה ד' התערבו. המריבה היתה קשה, וכעברו שבועיים ניסה רב השכונה להביא לפיוס בין הצדדים. ואכן, הפיוס הצליח והשכנים ביקשו סליחה זה מזה, וניסו שוב ליישב את ההדורים ביניהם. כן, הם הצליחו במשימתם, אך ברור הוא שהאווירה והתחושה החברית שהיתה ביניהם לפני שתי המריבות, לא שבה אליהם.

והנה, שוב חלפו מספר חודשים ושוב השכנים רבו ביניהם, ושוב פעם הם התפייסו, וחוזר חלילה. אין ספק שהתחושות ביניהם כבר אינן תחושות של קירבה. למרות בקשת הסליחה, אפילו שהחרטה אמיתית, הקשר כבר אינו קשר טוב ואמיץ, ושתי המשפחות לא 'סובלות' במיוחד אחת את השניה. קשה להתקרב ושוב לריב, לחטוא ושוב לבקש סליחה, ושוב לחטוא ושוב לבקש סליחה ושוב... ואם כך אנו חשים, כיצד אנו יכולים לחוש שאנו באמת שבים אל ה'?

אך לא! באמת אין שום דמיון בין מריבה בין השכנים או החברים, ל'מריבה' שלנו עם אלוקינו יתברך.

בעוד שמריבה וחטאים עם חברים ומכרים - קשה באמת לפישור ואיחוי הקרעים, הרי שמריבה בין הורים וילדים מתאחה במהירות, בדיוק ברגע שמי שלא התנהג כשורה - אומר ברצינות רבה ובכוונה אמיתית "טעית".

בין אלו המקושרים באהבת נצח או בקשר דם עמוק, יכולה הסליחה להתקבל בכנות ובשלימות ברגע אחד, בשניה אחת של כנות טהורה. הקשר הזה, כמו הקשר בין איש לרעייתו ואב לבנו או אם לבנה או לבתה, קיים במעמקים ללא הרף, ובאמת - שלא חל בו כל שינוי, גם במהלכו של הפירוד הגדול ביניהם. הנתק סבב סביב עבותות חיזוניים של מידות רעות ותאוות, אך הוא היה נתק רק כלפי חוץ. ברגע שאחד הצדדים יגיד "די! גמרנו את הריב!", יפרוש את זרועותיו ויקבל בחמימות את בנו לחיקו, הרי שהריב הסתיים, ומיד ההתקשרות האמיתית ביניהם תימשך כרגיל, כמו לפני הריחוק ביניהם.

(קטעים מתוך הספר החדש 'מחשבה בפרשה', לקחי מוסר ותבונה, סיפורי מופת, עובדות מגדולי ישראל, ופניני תורה והלכה, בצירוף הליכות והנהגות ממון הגר"ח קניבסקי שליט"א)

מהם שלא לחטוא? והרי כולם, ללא יוצא מן הכלל, חוטאים, ואם כן, מוכח שעצם יצירת האדם מחייבת אותנו לחטוא. מסיבה זו, טען אותו החכם, בהכרח שמשה רבינו לא חטא לעולם, וחטא מי מריבה, הכאת הסלע, לא נחשב כלל לחטא אמיתי.

ה'עקידה' חולק עליו בנחרצות. הוא מצטט את הפסוק "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" - וקובע שההבדל בין אלוקים לאדם, הוא בכך שאדם הוא יצירה גשמית, ויצירה גשמית מחוייבת למעוד, ליפול ולחטוא, ולו פעם אחת בחיים. "לו היה בעולם אדם שלא יחטא לעולם, הרי בהכרח שהוא אינו אדם, אלא יצירה רוחנית", קובע ה'עקידה'. אם כן, מדוע הקב"ה בא בתביעות לחוטאים, הרי הם לכאורה, היו 'חייבים' לחטוא מעצם טבעם כבני אדם? זהו, שלא!

ה'עקידה' מדגיח בנחרצות, שהקב"ה בא בטרוניה על גודל החטא וצורתו. נכון הוא שהיית מחוייב לחטוא, מעצם היותך בן תמותה גשמי. אך ביכולתך היה לחטוא חטא קטנטן. חטא הנובע מטעות בשיקול הדעת, כפי שאירע למשה רבנו ע"ה, אך לא לעבור, חלילה וחס, על חטאים הנובעים מתאוות או ממידות רעות.

גם אם האדם 'מחוייב' לחטוא מעצם טבעו, עדיין יכול הוא לסנן את חטאיו ולא להתגעל ולהתפלש בעפר החטאים הבזויים, או בחטאים שהיה יכול להתגבר ולא לעבור עליהם.

ולכן, כותב ה'עקידה', כיוון ש'אדם' ו'חטא' הם שני דברים החייבים לצעוד יחדיו, לפחות פעם אחת בחיים, לכן נתן הקב"ה את התשובה, בה יכול כל אדם לשוב מחטאו ולמוחקו.

כמובן שאין הכוונה שהאדם יחטא, כי זה 'מחוייב המציאות'...

עליו להתרחק ולהישמר מכל משמר מלחטוא, אך ה'עקידה' מסביר שהאדם, מעצם היותו מגושם ולא רוחני לחלוטין, מחוייב לחטוא ולהתרחק משורשו העליון, ובכדי לאזן ולמחוק את הריחוק הזה, ברא הקב"ה את התשובה. החטא, לפחות חטא קל שבקלים, הוא מחוייב המציאות, וגם התשובה שכנגדה היא דבר מתבקש וברור. וכשאנו מרגישים ריחוק נוראי וצער, וגם הרבה ייאוש, על שלא הצלחנו לעמוד בכל המשימות שהצבנו לעצמנו במשך השנה - עלינו לשנן שאנחנו לא מלאכים! אנחנו בני אדם, העשויים מחומר ומדם, מלב, עור ועצמות. אדם חוטא, ולכן צריך לשוב בתשובה.

תשובה על היחס לתלמידים

בליל יום הכיפורים, נשאר מרן הסבא מסלבודקא זצ"ל בבית המדרש אחרי סיום התפילה, על יד המדרגות המובילות לארון הקודש. נשען במרפקו על המעקה, עיניו עצומות והוא שקוע בשרעפיו. מחזה זה חזר על עצמו מידי שנה.

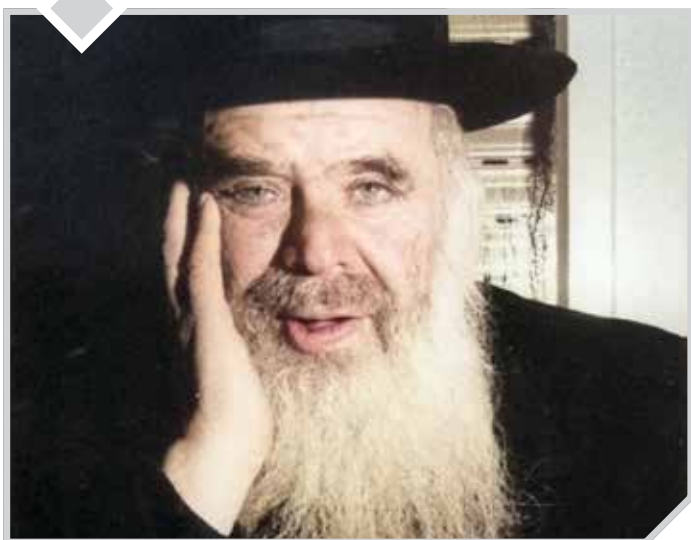
אחד התלמידים המקורבים הרהיב עוז ושאלו מה הוא עושה בשעה זו.

השיב לו 'הסבא': "בזמן זה אני מעביר בראשי את כל בני הישיבה כבני מרון, ובוחן איך התנהגתי עם כל תלמיד השנה. האם טיפלתי בו כראוי? האם גידלתי אותו ורוממתי אותו?"

זאת היתה עבודת ה' של מרן הסבא מסלבודקא זצוק"ל בליל יום

בהגיעו, התבלבל לחלוטין: ה'שמש', זה שנשא את מזוודותיו, הראה לו את הדרך, אמר לו להיכן לגשת, הסביר לו כיצד לצעוד - הוא ולא אחר ניצב בסמוך לארון הקודש, ומתפלפל עם הבחורים בעיון הלימוד. אלה מקשים ואלה מתרצים, וה'שמש' מנצח עליהם... הוא משפשף את עיניו בתימהון, ונפעם ממש. 'זכתה ישיבת מיר שגם שמשיה הינם תלמידי חכמים מופלגים!' - הוא מהרהר...

מי היה ה'שמש' שהתברר כגאון מופלג

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

זוחלים ורועדים מיום בואך

מתוך התרגשות וסערת לב, אנו הולכים ומתקרבים ליום הדין, יום המלכת מלכו של עולם, ראש השנה. קול השופר נשמע ברמה מזה כמה שבועות, ועם כל יום שחולף חש כל לב יהודי את ההתרגשות והחרדה אוחזות בו, ממלאות את לבו ונפשו. הנה כי כן, קרב ובא היום הגדול, בו נזכה לבקש את התגלות מלכותו יתברך בעולם, נעמוד לפניו למשפט על כל מעשינו, ונבקש להתברך ממנו בשנה טובה ומתוקה.

ועכשיו, כשאנו ניצבים רגע לפני, כל יהודי שואל את עצמו מה לעשות עכשיו. בוודאי, חשוב להכין את סעודות החג, להתרגש מהניגונים, לרכוש מקומות בבית הכנסת, וכן הלאה. אבל השאלה הבערת ביותר שעל הפרק, היא כיצד להיערך ליום הדין? במה כדאי להתחזק כדי להבטיח לעצמנו שנה טובה? באיזו דרך יש לפעול כדי שהשנה הבעל"ט אכן תהיה טובה ומבורכת?!

כדי לענות על השאלה הזו, נעיין במשנת בעלי המוסר, בה מודגש מאוד כי חודש אלול הוא חודש של תשובה, של מתח מיום הדין, של חרדה לגורל השנה הבאה, של עיסוק בשאלה באלו פנים נתייצב לפני מלכו של עולם. ויחד עם החרדה הזו, אחד מגדולי בעלי המוסר, הוא הסבא מקלם זצ"ל, נהג לתלות בחודש אלול מודעה בישיבה, ובה נכתב:

אלול ראשי תבות: אהוב למעלה ונחמד למטה!

בכך ביקש להתוות דרך, לסלול מסילה ברורה: עבודתו של חודש אלול, כחלק מאימת הדין, הסליחות, תקיעת השופר והתפילות מעומק הלב - היא להיות אהוב למעלה ונחמד למטה. כן כן, להיות נחמד איש לזולתו, חייכן ומסביר פנים, בעל חסד ומתפייס ברצון. הנחמד למטה, בין ידידיו וחבריו - הוא האהוב למעלה, הוא הזוכה בשנה טובה בראש השנה!

ברור שכולנו עוסקים בתשובה, במוצאי שבת הצטרפו בני אשכנז לעדות ספרד באמירת הסליחות, כל יהודי עורך את חשבון נפשו

ומבקש להתחזק במשהו. ובתוך כל זה חשוב כל כך לזכור, לשמור על כבוד הזולת, להיות נכון לסייע לכל יהודי, לחייך לכל אדם ולרצות לעשות טוב בין אדם לחברו. זו לא עוד משימה בחודש הזה, זו המשימה!

וכשחז"ל אומרים לנו שיום הכיפורים אינו מכפר על חטאים שבין אדם לחברו עד שירצה את חברו, מגלה הריא"ף בביאורו ל'עין יעקב', כי אין הכוונה שרק חטאים שבין אדם לחברו אינם מתכפרים בלי סליחת החבר, אלא כל העבירות כולן עומדות במצב המתנה, ובורא עולם ממתין לראות: אם היהודי יתפייס עם חברו - יום הכיפורים יכפר לו הן על חטאים שבינו לקונו, והן על בין אדם לחברו. אולם אם חלילה לא יתפייס עם חברו - הרי שכל חטאיו נותרים בעינם, רחמנא ליצלן!

יהודים יקרים, עכשיו הזמן להיערך לכך, עכשיו הזמן להתכונן. חודש אלול הוא חודש התשובה, ובראש ובראשונה - עלינו להעלות על נס את העיסוק בבין אדם לחברו, את הרצון להתפייס עם הזולת, להוסיף מעשי חסד, לתמוך ביהודי אחר, לחייך לכל אחד, לומר מילה טובה בכל הזדמנות, להיות נחמד, כן כן, דווקא בעיצומו של המתח לקראת יום הדין.

הבה ניקח את חברינו לתשומת ליבנו, ועתה במיוחד. אם יש לנו סכסוך פתוח - זה הזמן להתפייס. אם יש לנו חבר הזקוק לעזרה - זה הזמן להתייצב לימינו. אם יש לנו בבית, בקהילה, בסביבה משהו הזקוק למילה טובה - זה הזמן להיות נחמד אליו. וככל שנהיה יותר 'נחמד למטה', כך נזכה להיות יותר 'אהוב למעלה', וניכתב ונחתם לחיים טובים וארוכים, לשנה טובה ומבורכת!

ה'שמש' שהתברר כגאון מופלג...

ראש חודש אלול. בפתחה של ישיבת מיר המעטירה, עומד לו בחור לבדו, נבוך ותוהה. זה עתה הגיע, מבקש הוא להיבחן ולהתקבל לישיבה ששמה נודע בשערים. כדי לקיים 'הוי גולה למקום תורה', נושא הוא עמו מזוודה גדולה וכבדה שמכילה את כל בגדיו וחפציו האישיים, כשהתקווה מפעמת בלבו כי יזכה להתקבל לישיבה - ועל אתר יהיה מוכן להתחיל בה את לימודיו.

קול התורה בקע ברמה מהיכל הישיבה, והבחור, שהסתחרר מהבניין הגדול והסואן, מהעובדה שלא ידע לאן לפנות ומכך שאפילו לא ידע אצל מי נבחנים - חיפש את דרכו. לפתע הבחין בו ראש הישיבה, הוא הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל. נכון, בראש חודש אלול, כמו בימי החודש הזה כולו, היה נתון רבי חיים באימת הדין, דרושיו החוצבים על חודש אלול נודעו למרחוק. אולם יחד עם זאת הבחין בבחור הזר, המחפש את דרכו בנבכי בניין הישיבה!

רבי חיים הטמין את דאגת ה'אלול' בעומק לבו, ופנה אליו בחיוך רחב: 'ברוכים הבאים! בחור חדש כנראה... נכון?', הבחור אישר, ורבי חיים לחץ את ידו בלבביות, ושאל: 'נבחנת כבר? רוצה להיבחן? אמור לי מה אתה צריך ואסדר לך מיד!'

קבלת הפנים הנעימה הורידה קצת ממבוכתו של הבחור, והוא נענה ואמר: 'עוד לא התקבלתי, רצוני להיבחן. היכן נבחנים? מיהו הרב הבוחן?'

'נפלא', השיבו רבי חיים וחיזק את ידיו, 'הבה ואראך את הרב הבוחן. הוא יושב בבניין השני, אלך איתך אליו. רק תן לי את המזוודה, אתה סוחב אותה זו דרך ארוכה, ולבטח כבר אין לך כח. תן לי, תן לי, אני אסחב אותה עבורך...'

וכן, כשהבחור לצידו צעד רבי חיים כשהמזוודה בידו, אל הבניין הסמוך, שם ישב הרב הבוחן. כשהבחור עמד בפתח, נבוך היה שוב והתבלבל, ופנה לרבי חיים: 'אולם כיצד אכנס אליו עם מזוודתי? מה הוא יאמר, שבטחתי בעצמי שלבטח אתקבל? וכי כך זה מכובד וראוי? עליו להשאיר את המזוודה באיזה מקום, אולם היכן?'

'זו לא בעיה בכלל...' - חייך רבי חיים. 'תן לי, אני אשמור לך על המזוודה. תיכנס, תיבחן ביישוב הדעת, בעזרת השם תצליח - ותשוב אלי לקבל את המזוודה.'

הבחור נכנס למבחן בלב קל ומתוך רוגע ושלווה. הוא נבחן וידע היטב, התקבל על אתר כפי שצפה וציפה. עתה, הוא שב ופנה לרבי חיים, ביקש את המזוודה בחזרה, ושאל מי מסדר כאן את החדרים ללינה. 'אני אסדר לך חדר', השיבו רבי חיים מיד, ועלה אתו לקומה השלישית. 'הנה כאן', אמר והצביע על אחד החדרים, 'כאן יש

מיטה פנויה. הבה נכניס יחד את המזוודה לחדר, תתארגן בניחותא, וכשאתה מוכן - תבוא לבית המדרש!'

'וכיצד מגיעים מכאן לבית המדרש?' - שאל הבחור. הרי הבניין גדול ורב פרודורים, חדרים ואולמות. הוא לא רוצה להיות נבוך שוב, מבקש הוא לוודא כי האיש הנחמד שלצידו יפתור לו את כל הבעיות כבר עכשיו... ואכן, רבי חיים הלך עמו לקצה הפרוזדור, הראה לו היכן המדרגות, והסביר לו שלאחר שיורדים בהן עד סופן - פונים שמאלה ומגיעים לבית המדרש. 'רגע', שב ושאל הבחור, 'אם שוב אודקק לעזרתך, מי אתה ומה תפקידך?'

ורבי חיים השיבו: 'אני השמש פה. כל מה שאתה צריך - תבוא ותשאל אותי ואני אעזור לך. זה התפקיד שלי...' - 'אתה עושה את תפקידך מצויין, אתה שמש מאוד נחמד', החמיא הבחור. 'באמת הקלת עליי מאוד את צעדיי הראשונים כאן, תודה!' - אמר הבחור, ושב לחדרו, סידר את חפציו, נטל את הגמרא וירד לבית המדרש...

בהגיעו, התבלבל לחלוטין: ה'שמש', זה שנשא את מזוודותיו, הראה לו את הדרך, אמר לו להיכן לגשת, הסביר לו כיצד לצעוד - הוא ולא אחר ניצב בסמוך לארון הקודש, ומתפלפל עם הבחורים בעיון הלימוד. אלה מקשים ואלה מתרצים, האחד מביא ראיה, חברו מעלה סברא, וה'שמש' מנצח עליהם...

הוא משפשף את עיניו בתימהון, ונפעם ממש. 'זכתה ישיבת מיר שגם שמישהי הינם תלמידי חכמים מופלגים!' - הוא מהרהר. אכן, לא יאומן כי יסופר: השמש ששימש אותו בחדווה, הוא אחד מהאריות שבחבורה!

הוא מחפש לעצמו מקום לשבת, וכשמצא - פנה אל היושב לצידו ואמר בהתפעלות: 'שמעתי הרבה על הישיבה אבל לזה לא הייתי מוכן. לא ידעתי שגם השמש כאן מנצל כל רגע פנוי כדי להתפלפל עם תלמידי הישיבה והוא כה גאון ובקיא!'

'שמש?!?!?!' - קפץ גם קצף הלה, 'הלא זה ראש הישיבה שלנו!' 'מה?!?!?!' - הבחור היה המום. 'זה ראש הישיבה? והלא הוא זה שקיבל אותי בכזו חמימות, נשא את מזוודתי, הלך אחרי לכל מקום, הסביר לי הכל. זה ראש הישיבה?!' - שאל בהלם מוחלט...

אכן כן! סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'דורש טוב', לא רק שהוא מלמד על ענוותנותו העצומה של רבי חיים, אלא שיש בו מסר עבורנו על מהות חודש אלול.

קשה למצוא דמות מופת, שהיתה 'חיה' ועוסקת בעבודת חודש אלול, כמו רבי חיים שמואלביץ. אימת הדין שרתה תדיר על פניו, המאמרים שנשא בישיבה בחודש זה - חקוקים בנפש תלמידיה, בכל עוזו ומאודו עסק בעבודת התשובה, בחרדת הדין, בהיערכות לקראת הרגע בו יעמוד לפני מלך המלכים...

ודווקא לכן - כשראה בחור נבוך ידע בדיוק מה עליו לעשות. אימת הדין הוחבאה בירכתי הלב, וחיוך גדול נפרש על הפנים. הוא יצא מגדרו לעזור ולסייע לבחור החדש, להיטיב את קליטתו בישיבה ולתמוך בו באהבה. כי לא רק שזה לא נוגד את אלול - אלא זה ה'אלול' בעצמו! כן, להיות נחמד לזולת, לחפש להיטיב, לחייך

לזולת ולסייע ליהודי אחר. זו ההכנה הטובה ביותר ליום הדין, זאת הדרך להבטיח לעצמנו שנה טובה ומבורכת!

כמה מילים שהצילו חיים!

היה זה באחד מבתי החולים במרכז הארץ. במחלקה למבודדים עקב הנגיף אושפזה אשה, לא מבוגרת במיוחד וגם לא בעלת מחלות רקע רבות. אשה בשנות החמישים לחייה, אמא וסבתא מאושרת, שהנגיף תקף אותה באופן אלים במיוחד, ומצבה הלך והידרדר...

בני המשפחה קרעו שערי שמים בתפילות ובתחנונים, אולם מצבה הלך והידרדר, והם חששו מאוד כשבוע נוסף חלף ללא שום שיפור, אי לכך החליטו בני המשפחה לבדוק ולבחון אולי יש עליה איזו קפיידא, אולי יש לה סכסוך לא פתור, אולי יש משהו שמעכב מתפילותיהם להגיע לכסא הכבוד...

ואז, אחד מילדיה הבוגרים נזכר במשהו, והחליט לברר. לא בנקל הצליח לגלות מי היו המעורבים באותו סיפור עתיק יומין, אך לאט לאט הלכה התמונה והתבהרה. מסתבר, שלפני יותר משני עשורים, פתחה האשה עסק בשותפות עם אשה נוספת. בתחילה הכל זרם על מי מנוחות, שתי הנשים עמלו והשקיעו והתפרנסו מהעסק לא רע, אולם בהמשך החלו החריקות, ועימן החלה מתיחות בין השותפות...

האשה החולה, כך התברר, היא שהובילה את המהלך שבסימו השותפות התפרקה. אמנם הן נפרדו בהחלטה משותפת ותוך הבנה והסכמה, אבל בכל זאת - מי שיזמה את פירוק העסק ועמדה על קוצו של יוד - היתה אותה אשה. עברו מאז 18 שנה, הקשר עם אותה אשה - שותפתה לשעבר נותק מזמן, ובכל זאת הצליח הבן לעלות על עקבותיה...

מאחר ובשלב זה איש כבר לא הכיר את השותפה לשעבר, נשלח מתווך, המכיר את שתי המשפחות, לבדוק ולגשש. כשחזר עם הפרטים - ליבם של הבנים הלם בחזקה: הסתבר, שהשותפה לשעבר זוכרת היטב את הסיפור כולו, עודה פגועה ממה שהתרחש אז, והיא עדיין חשה את החץ נעוץ בליבה...

כשהבינו הבנים כי זה המצב, קראו למתווך, וביקשו ממנו לעשות הכל כדי לפעול שהשותפה לשעבר תסלח ותמחל לאימם החולה, ותמחק כל בדל טרוניה מליבה. לא היה קל לשכנע את האשה לעשות זאת, למרות שכאבה את מצבה של שותפתה לשעבר - התקשתה למחול לה באמת. אולם המתווך עשה עבודת חריש יסודית, שוחח עם בעלה שעות ארוכות, דיבר ושכנע, ביקש והתחנן, והבעל נשלח לעשות את המשימה...

גם עברו - לא היתה הדרך סוגה בשושנים. כנראה שהכאב על הפרידה ההיא - היה קשה מנשוא. שעות ארוכות אל תוך הלילה ישב הבעל ודיבר על לב אשתו, עד ששמע את המילים המיוחלות - כי היא סולחת ומוחלת, היא בוחנת את צפוני ליבה ומגלה כי ניקתה מהם כל שמץ של תרעומת...

כבר היה מאוחר מדי להודיע למתווך, ולפיכך הסתפקו בני הזוג בשתיית 'לחיים', שמחים שבמאמץ משותף הצליחו למחוק פגיעה ישנה, לנקותה מהלב, למחול ולסלוח באמת. רק בשעת בוקר דיווחו למתווך, וכשזה התקשר להודיע למשפחת האשה החולה - הופתע עד כדי הלם:

מסתבר, שלאחר שהאשה הפגועה הוציאה מפיה את המילים כי היא סולחת ומוחלת, כעבור חצי שעה - היא התעוררה, מצבה החל משתפר, ובבוקר כבר התייצב. לא יאומן כי יסופר, 30 דקות בלבד מרגע המחילה - האשה קמה לחיים ארוכים ולשלום!

היום, מיותר לציין, האשה החולה הבריאה לחלוטין, נמצאת בביתה בחברת ילדיה ונכדיה, שמחה ומאושרת. היא כמובן לא שכחה להתקשר לשותפתה לשעבר, ולהודות לה על המחילה שהצילה את חייה, פשוטו כמשמעו!

סיפור נפלא זה, אותו שמענו מידידי הרה"ח ר' ישעיה הורביץ שליט"א כפי ששמענו מבני המשפחה, מחדד עד כמה גדולה ההשפעה של 'בין אדם לחברו' על הגורל האישי. פגיעה אחת, סכסוך אחד, מחלוקת אחת מיותרת - תוצאותיהם הרסניות ומסוכנות, משפיעות לשנים ארוכות. עכשיו, רגע לפני יום הדין, זה הזמן לפתור כל סכסוך ישן או חדש, לשים מאחור כל מריבה, להתאחד באהבת חברים, ולפעול להרבות אהבה וחסד בינינו!

וככל שנדע לנצל את הזמן הזה היטב, להיערך לקראת יום הדין מתוך אחוות אחים, להיות נחמדים באמת לכל סובבינו וידידינו - כך נזכה בסייעתא דשמיא להיכנס לשנה הבעל"ט מוכנים וראויים לזכות בשנה טובה, מבורכת ומתוקה! חצי דקה של מחשבה...

אם אמרנו שתפקידנו בימים אלה הוא לשפר את היחס לזולת ובין אדם לחברו, שואלים את עצמם הרבה אנשים: כמה אנו יכולים להוסיף ולהרבות טוב? כמה אנו יכולים להוסיף ולהרבות חסד? האם כל אחד יכול?!

התשובה היא שכן, ובגדול. פעם עמד הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שהשבוע חל יום ההילולא שלו, מאחורי קבוצת בחורים שנטלו ידיהם. כל אחד עמד בתור, ובהגיע תורו מילא את הספל, נטל ידיים, והמשיך לדרכו.

חיך רבי אליהו ואמר: 'והרי יש ביכולתכם לנצל את ההזדמנות לעשות חסד - אם כל אחד ימלא את הספל לבחור שעומד מאחוריו. הרי ממילא כל אחד ממלא ספל, אם ימלא לאחר הנטילה עבור זה שאחריו במקום למלא לעצמו קודם הנטילה - הרי כל אחד יזכה במעשה חסד!'

מדהים. בחצי דקה של חשיבה, אפשר למצוא הזדמנויות כה רבות לעשות חסד, להרבות טוב. כמה אנו זקוקים לזכויות כאלה בימים אלו, הבה נתבונן ונחפש כל הזדמנות כזו, ונזכה להרבות חסד לקראת יום הדין, זכויות שירעיפו עלינו שנה טובה ומתוקה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

הילד בן ה3 הצליח לטפס לגג בנין בן 9 קומות ללא מעקה... ובידו כדור, והתחיל במשחק כשהוא מדי פעם מתקרב לקצה הגג... ובתחתית הבנין שאגות אימים הצילו!! הצילו!!

הידיעה!! כסגולה גדולה ליום הדין!

הרב בנימין בירנצוויג

”אתם נצבים היום בלכם לפני ה' אלקיכם” (דברים כ"ט, ט')

מביא רש"י הקדוש: למה נסמכה פרשת נצבים לקללות שנאמרו בפרשה הקודמת? אלא לפי ששמעו ישראל צ"ח קללות הוריקו פניהם וכו' התחיל משה לפייסם.
מה היה הצורך לפייסם? הרי רצה הקב"ה שישמעו בני ישראל את הקללות ויפנימו את הדברים למען לא יסורו מדרך ה'?
מבאר מרן הגר"ל חסמון זצ"ל שהצורך לפייסם נבע מכך שלאחר שהוריקו פניהם מתוך יראת העונש, שוב אין צורך להביא עליהם את הקללות, לפי שמטרת הקללות היא להביא את האדם ליראת ה', ואם הזכרתן בלבד מביאה לידי כך הרי שאין צורך להענישו בהן, רק מי שנאמר בו "והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי" נאמר בו גם "ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה", אך מי שירא אינו זקוק לקללות, עצם הידיעה פטרתו מעונש כי כבר הוא ירא מלפני ה', ולפיכך פייסם משה.

רועדים מעצמם אלא הם רועדים מהמצב שלנו, הם רואים ממרגלות הבנין הגבוה אותנו משחקים כמו ילדים על פני תהום ולא חשים כלל בסכנה האיומה המתקרבת, והם זוחלים ורועדים!
זו ההרגשה אותה אנו חייבים לסגל לעצמנו בימים אלו כדי שיהיה לנו קצת נגיעה במצבנו, ואז נרצה לעשות ולנסות בשיפור דרכנו, וביותר לפי מה שהבאנו בראש המאמר, עצם הידיעה עצם היראה יש בו כדי להקל והמתיק גזר הדין.

אבל כל אחד שקצת חושב על מצבו, הררי הוא נכנס לעצבות גדולה איך אפשר בכלל להתחיל ולתקן ולמשיך ולשפר כשהשק כל כך מלא?

ובזה ריחם ה' עלינו ונתן לנו עצה טובה שכל אחד יכול לה, עצה נפלאה זו שמצילה אותנו מרדת שחת כותב מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, והוא מצייר לנו מחיי היום יום, וכך הוא מתאר בדבריו: באמריקה ישנם ארצות בהם בחוף יורד שלג כבד, וכל הרחובות מתמלאים בגבהים של שלג רב, החוק במדינות אלו אומר שכל אחד חייב לנקות את הרחבה שמלפני ביתו, וכך כל תושב מצוייד בכף מיוחדת לפניו השלג, כמובן שהשלטונות מקפידים מאד על חוק זה ומידי פעם עוברים פקחים ורושמים דוחות למתעלמים מהחוק, ישנם אנשים שאין בכוחם לנקות את השלג הרב, ולכן כל פעם שמגיע פקח הם רצים החוצה עם המטאטא המיוחד הזה ומסתובבים בחוף, וכך כשהפקח עובר הוא רואה אותם עם המטאטא הוא בטוח שעסוקים הם בניקוי השלג ועוזב אותם לנפשם.

אומר רבי יחזקאל זצ"ל גם אנחנו כשאר אנו רואים את ערמות

ההרגשה חשובה שתתן לנו קצת יראה מפני יום הדין, וממילא תועיל יראה זו להקל מעלינו ולהמתיק עבורנו את גזר יום הדין היה נוהג לומר מרן הגאון רבי משה חברוני זצוק"ל ראש ישיבת חברון לפני הימים הנוראים:

בתפילת 'ונתנה תוקף' כתוב על המלאכים: "ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין...". ומקשה מרן הגאון רבי משה זצ"ל, וכי למלאכים יש יום הדין בראש השנה? הרי אין להם בחירה ולמה הם רועדים מקירוב יום הדין??

ואומר רבי משה זצ"ל הרגשה נוראה, נתאר לעצמנו בנין גבוה בן תשע קומות, ובגג אשר במרומי הבנין אין מעקה וגדר, ושם רץ לו ילד קטן בן שלש שנים ומשחק עם כדור, ולמרגלות הבנין עומדים עשרות אנשים מסתכלים ובוהים במחזה המבעית, כאשר מידי פעם נשמט הכדור מידי הילד ומתגלגל לעבר שפת הגג, כאשר הילד דוהר בעקבותיו, ולמטה שוד ושבר, צעקות והיסטריה על מה שהולך לקרות, וכך חוזר עליו מחזה זה מידי פעם כשלמטה הצבור יאוחזו רעד וחרדה גדולה מגורל הילד שלא רואה את הסכנה התהומית הפרושה לרגליו.....

אומר רבי משה זצ"ל, זה המצב שבו אנו נמצאים, המלאכים כלל לא

הרמב"ם שמחמיר בזה, תלך לפי הרבנו יונה שמיקל ואומר שצריך האדם "להתייצב על דרך הטוב" וכך כבר תועיל לו תשובתו. ואמר לו ר' חזקל זצ"ל בשם הסבא מסלבודקא זצ"ל ששמע בשם רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שהבאור ב'להתייצב על דרך הטוב' הוא, כמו אדם שהיה צריך לנסוע למקום מסוים ובטעות נסע לצד ההפוך, אחר זמן מה הרגיש בטעותו וסיבב מכוניתו כדי לחזור למקום שממנו בא ומשם לנסוע למקום שרצה, עצם זה שהוא הסתובב והתייצב על הדרך הנכונה שתוביל אותו למקומו עוד לפני שהגיע למקום שבו טעה, זה כבר מספיק כדי שהוא בסוף יגיע בשלום למקומו. וזה הכונה ברבנו יונה "שיתייצב על דרך הטוב" שמה שאדם כבר מנסה לחזור למוטב עוד לפני שהגיע בכלל לנקודה בה הוא כשל ולמקום שממנו נפל, זה כבר מועיל לרצות פני ה' וזכותו בדין. והדברים מבהילים ומשמחים עד כמה רבו רחמיו של הקב"ה עלינו לרצותנו בתשובה, והוא התברך רוצה בתשובתנו ויודע עול שיעבודנו וחוזק יצרנו, ורוצה שלפחות "נתייצב על דרך הטוב, וזה כבר לא יכול אדם לומר 'איני יכול', ולכך עצה זו עכ"פ מחוייב כל אדם באשר הוא להשתדל ולנסות "להתייצב על דרך הטוב" ולדעת כי יש דין ויש דיין, ולרצות בתשובה, ובזה יתרצה לפני בעל הרחמים.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

השלג שצברנו כל השנה הרי מתיאשים אנחנו מלנקותו, והעצה בזה שלא נענש על כך היא לפחות להחזיק את המטאטא ביד ולהראות לבורא עולם שאמנם קשה לנו לנקות לגמרי את עצמנו אבל לפחות אנו מראים רצון לנקות אנו מחזיקים את המטאטא ביד! ואז יש לנו פתח תקוה לעבור את הדין בשלום. כמובן אם הרצון הוא אמיתי וכנה. ויחד עם היראה שתהיה בלבנו, יראה האלוקים את עניינו ודל כוחנו וירחם עלינו.

מעשה היה באדם שיצא מכיון בני ברק בדרכו לירושלים, והנה לאחר נסיעה של כחצי שעה הוא מגלה את עצמו בצומת רעננה בדרך צפונה, בכיון ההפוך מירושלים, התברר כי הוא דיבר בטלפון שיחה טעונה שפשוט השכיחה ממנו את תואי הדרך, וכך גילה עצמו במרחק עצום מהמקום בו היה צריך לפנות ימינה במקום שמאלה... מיד בצומת עשה סיבוב פרסה והתייצב עם רכבו לכיון מזרח ירושלימה...

תיאור זה סיפר הרב שלמה הופמן עם מעשה שהיה איתו בלומדו בישיבת חברון: פעם בחודש אלול פגשו בישיבה הראש ישיבה ר' יחזקאל סרנא זצ"ל ושאלו לפשר היותו כ"כ מדוכדך ועצוב, וענה לו ר' שלמה, שעוד מעט ראש השנה וכתוב ברמב"ם "שצריך לעזוב החטא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", ואיך אפשר לעמוד בזה? ענה לו ר' חזקל זצ"ל למה הינך הולך לפי

המשך מעמוד 16 | הגאון ר' ישראל מאיר שושן שליט"א

עסק' מתשובה? וכי מה דורשים מהאדם בסך הכול? חרטה על העבר, קבלה על העתיד וזהו! אפשר להמשיך הלאה!". הבחורים היו מופתעים. כל ה'מתח' של חודש אלול, התפוגג באחת. אם זה כל כך פשוט, אז מדוע צריך לעמוד כל כך? היה שם ראש הישיבה רבי נפתלי טרופ זצ"ל, ובראותו את תגובת הבחורים עלה על הבימה, ליד ארון הקודש, ופתח בדברים: "אני רואה שאין אתם מבינים את כוונת הסבא קדישא. אכן צריך 'רק' חרטה וקבלה אבל צריך שתהיה זו חרטה". ובספרו זאת. היה ר' דוד פוברסקי מדגיש את המלה: ח-ר-ט-ה.

צריך להתחרט על כל חטא וחטא. אדם פגע בחברו, האם הוא מסוגל לישון בשלוח אחרי זה? זאת התורה דורשת מאתנו, לשוב בתשובה. ותשובה מהי? כמו שאמר החפץ חיים: חרטה וקבלה, אבל חרטה אמיתית. הכרה בעומוק החטא. להבין מה פגם החטא, כמה מלאכי חבלה נבראו ממנו, ואז לקבל קבלה אמיתית שלא לשוב יותר על החטא, ואז בס"ד תתקבל תשובתו לפני בורא עולם ויזכה לכתובה וחתימה טובה.

(מתוך 'דורש טוב')

אזרח כלוא במרומי המגדל. כוחות המשטרה הגיעו במהירות אל חדר, ופרצו את הדלת לשמחתו הרבה של האיש.

זהו המשל, והנמשל הוא אנחנו, כאן בעולם. הקב"ה 'זורק' לנו חיים, בריאות, פרנסה, דעת, אבל אין אנו מתבוננים. לא מחפשים מהיכן יש לנו בריאות, מנין הפרנסה, מהיכן הכוח ללמוד תורה, זה נראה טבעי מאין כמוהו, ואיש מאתנו אינו מתבונן למעלה לחפש את הנותן. או אז הוא מתחיל לזרוק אבנים, לפגוע, לפצוע, כדי שנתבונן אליו, שנבין מהיכן הגיעו כל הטובות הללו.

אבל אנו מבקשים: רבנו של עולם, אנחנו לא ממתנינים ל'אבנים' כדי להודות לך על טובותיך שבכל יום עמנו. אנחנו מודים לך על כל הטובות שאתה מרעיף עלינו, ושואפים להתקרב אליך. בימים אלו, ימי הדין והרחמים, השערים פתוחים כדי להתקרב אל השי"ת, ואנחנו צריכים לנצל אותם. לקבל החלטות, אפילו קטנות, אבל לעמוד בהן בכל מצב.

סיפר ראש ישיבת פוניבז' רבי דוד פוברסקי זצ"ל, כי בישיבת ראדין דיבר פעם ה'חפץ חיים' ואמר לבחורים: "מה אתם עושים כזה

הכל", ובשם אלוקים "תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם", עיי"ז אינו מסיח דעת מהקב"ה במשך כל היום, וזוכה עיי"ז ליראת שמים.

סגולת מאה ברכות

בעת היותי בראש העין, אמר לי זקן וקדוש אחד מזקני מקובלי תימן, שבתימן היו רואים נפלאות ממש באמירת מאה ברכות בכוונה, שבכל עת שהיו גזירות או צרות בין ביחיד ובין ברבים, היו מקבלים על עצמם לומר מאה ברכות בכוונה - ומיד היו רואים נפלאות, ותמה אותו זקן על שאצלנו אין מתעוררים מספיק לנהוג כן.

זיכוי הרבים כסגולה לזכות לחיים

שמעתי על הרב מפוניבז' הגרי"ש כהנמן זצ"ל, שכאשר שכב פעם בבית חולים לפני ניתוח, חיפש מה יוכל לפעול לתועלת הרבים, וקרא לכמה תלמידיו, ושאל אותם מה יוכלו לעשות כעת לצורך הרבים, ותמהו תלמידיו ושאלוהו מדוע רואה הוא צורך לפעול לתועלת הרבים דווקא בעת כזאת, שהוא שוכב בבית החולים קודם הניתוח, והרי יוכל להמתין קצת, ולאחר הניתוח כאשר ישוב לאיתנו, אז ילך להתעסק כהרגלו בצורכי רבים.

והשיב להם הרב זצ"ל, ששמע על המגיד מקוזניץ זצ"ל, שאמרו עליו הרופאים שיש לו גוף חלש מאד ולא יוכל לחיות לאורך ימים, אולם אעפ"כ האריך שנים רבות למעלה מדרך הטבע, ושאלו אותו תלמידיו בזכות מה האריך ימים, והשיב להם, שבכל משך ימי חייו היה תמיד נוטל על עצמו תפקיד חדש למען טובת הכלל, ומיד כשהיה מסיים תפקיד אחד - היה נוטל תפקיד חדש לטובת הרבים, כדי שבכל רגעיו ומשך ימי חייו יהיו הרבים צריכים לו, ובזכות זה האריך ימים, כיון שהקב"ה החזיקו בעולם לטובת כלל ישראל שהיו צריכים לו.

"וכך אני", אמר הרב מפוניבז' לתלמידיו, "בשעה כזאת שאני נמצא בסכנה רבה קודם ניתוח, יודע אני שהדרך המעולה להצילי היא העסק בצרכי הכלל, ולכן דווקא עכשיו אני מחפש איזה ענין חדש לקחת על עצמי לטובת הכלל, ואז אהיה בטוח שהניתוח יעבור בשלום, כי הקב"ה יציל אותי למען קיום התפקיד החדש שהרבים צריכים לו."

על האדם לבטוח בכוחות עצמו

הנה כשם שצריך האדם לבטוח בקב"ה בראש השנה, כך צריך הוא גם לבטוח בעצמו שיש בכוחו לשוב בתשובה, כי אם האדם מיאוש כבר מעצמו, וחושב שלעולם לא יצליח לשוב בתשובה, שוב אין לו תקוה לשוב לה', ועיי"ז הוא עלול להיות נידון ח"ו על שם סופו, ועיי"ז מה שאמרו חז"ל (סנהדרין עא): "בן סורר ומורה נידון על שם סופו". וביותר יש להוסיף בזה ד"מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא", וכשם שבמשפט בני אדם, אם אחד הצדדים מראה לשופט שהוא מיאוש מהצלתו, ולדעתו ברור שייחרץ דינו לרעתו, אז באמת השופט פוסק דינו לרע, ה"ה במלכותא דארעא - אם האדם מיאוש מעצמו ומכריז על עצמו שאין לו תקוה להינצל, אז מהפכים בזכותו רח"ל.

(לקט מתוך הספר 'ביאורים והנהגות על המועדים')

הלומד תורה הרי הוא כ'בן' של הקב"ה וכמו שפירש הטור (או"ח סי' קט"ו) מה שאנו מבקשים: "השיבנו אבינו לתורתך", שמפאת שאנו בניו הוא מחוייב, כביכול, ללמדנו תורה, עיי"ש. וא"כ בימים אלו, שאנו מחפשים היאך להתקרב לקב"ה ולזכות בדין, הנה לנו דרך סלולה להתקרב אליו ית' עד כדי להיות, כביכול, בחינת 'בן' של הקב"ה, וזהו עיי"ל לימוד תורתו הק', ובה נעורר רחמי האב על 'בנו' ונזכה בדין.

זיכוי הרבים של בני הישיבות

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, היה מזהיר את הבחורים שלא יצאו לפעול אצל החופשיים לטהרם ולקרבתם, כיון שהדבר עלול לפגוע בהם, שהלא גם עצם הדיבור עם החופשיים מזיק מאוד, שדבריהם מלאים בניבול פה רח"ל, והוסיף מו"ר, שכדי לזכות לקירוב רחוקים - אין צריך דווקא להתעסק עם אנשים חופשיים מתורה ומצוות, אלא גם בתוך הישיבה יכול כל אחד לקרב את החלשים, ולסייע להם בהבנת הסוגיות, וזה גם נחשב כ'קירוב רחוקים'.

וזכרני, שלאחר המלחמה ביקשו לארגן קבוצת בחורים שילכו לפעול לקירוב רחוקים, ומו"ר התנגד לבחורים לפעול בזה, ואמר שחובת הבחורים להתעסק רק בלימוד התורה, וכאשר בא הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ללונדון אחרי המלחמה, באו לשאול גם את דעתו בעניין, ואף הוא הסכים כדעת מו"ר שאין לבחור לעסוק בקירוב רחוקים מחוץ לישיבה, שחובת הבחור להשקיע עצמו לגמרי בעמל התורה, והשגת קניינים ביראת ה' בתוך הישיבה.

סגולת אמירת מאה ברכות ובפרט בראש השנה

עוד סגולה גדולה לבטל גזירות רעות, היא אמירת מאה ברכות בכוונה, וכדאיתא בטור (או"ח סי' מ"ו) שדוד המלך תיקן מאה ברכות כדי לבטל המגיפה שהייתה בימיו. ורבינו הרוקח (הלכות ברכות סי' ש"כ) הוסיף, דמאה ברכות אינן סגולה רק להינצל ממגיפה, אלא זו סגולה כללית להינצל מכל הקללות שבפרשת כי תבוא, ועיי"ז קיבלתי מכמה גדולים זצ"ל, שאמירת מאה ברכות בכל יום הוא סגולה גדולה להינצל מכל צרה, ולא דווקא ממגיפה.

אמנם דע שסגולה זו דאמירת מאה ברכות, הוא דווקא אם אומרן לאט בכוונה ולא בהבלעה ובמרוצה, שהלא תכלית אמירת מאה ברכות הוא להביא ליראת שמים, וכמו שדרשו חז"ל (מנחות מג): על הפסוק (דברים י', יב) "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך", אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', מכאן שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, והרי שתכלית אמירת מאה ברכות הוא להביא את האדם ליראת שמים, וכן מפורש בלשון הרמב"ם (פ"א מהלכות ברכות ה"ג) שכתב וז"ל: "וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה, כדי לזכור את הבורא תמיד".

והרי שתכלית תקנת מאה ברכות הוא "כדי לזכור את הבורא תמיד", וזהו רק על ידי אמירת הברכות בכוונה, כי כאשר אדם אומר מאה פעמים ביום בכוונה "ברוך אתה ה' אלקינו", ומכוון בשם ה' "אדון

לפתות את דגי הים שייכנסו למכמורי הרשת (בכך רצה להרוויח את הזמן העובר לאלו שבאים לצוד רק בבוקרו של יום), ויבוא בבוקר, משה את רשתו מן המים ומצא בה דגים למכביר. הדגים שברשת נענו ואמרו זה לזה: "אוי כמה טפשים היינו, שנשארנו בתוך הרשת לאחר אכילתנו מהמזון שהיה בה, הרי היה עלינו לצאת מיד מהמצודה הפרושה ולברוח, ובוזה היינו נשכרים במאכל שאכלנו, ואף ניצולים מציפורניו של אותו צייד", ובעברותם כי רבה אינם מבינים שבשעת אכילתם כבר היו 'ניצודים'...

כזאת יש לומר לידידן: אין דבר או מאורע קורים באמצע השנה - כי הכל כבר נעשה ביום ראש השנה... ואך לשחוק הוא לומר באמצע השנה מתוך חרטה: אוי, מדוע לא עשינו 'עתה' פעולה זאת וזאת? כי הכל כבר נגזר בתחילת השנה, אין לנו אלא להשכיל לבוא לפני המלך, ולהתחנן לו בימים אלו קודם שנגזרה הגזירה, שיוציאו מן המיצר אל המרחב, ויכתבנו ויחתמנו לשנה טובה ומתוקה, ובוודאי ננצל מן הכל.

סיפר הרה"ח רבי יוסף שטערביצער זצ"ל, שהיה 'בעל תפילה' אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע. פעם אחת קודם אמירת הסליחות ביום ראשון של סליחות, קראו הרה"ק מהר"א אליו ואמר לו: "בא ואלמדך כוונת אמירת הסליחות".

רץ רבי יוסף בהתרגשות רבה, מאחר שהיה בטוח שהנה ישמע עתה רזי מעלה, אך הרה"ק אמר לו: "בגשתך אל העמוד תכוון דבר אחד: להתפלל בקול רם ובהתעוררות, ובלשון קדשו 'הויעך... הויעך... הויעך...' (בקול רם), כדי שכל העם ישמע אותך ויתעורר, ואל תיתן דאגה לנפשך שמא ייצרד קולך, כי אפילו אם כבר לא יהא לך קול רם - יש מי שיחליף אותך, כי העיקר באמירת הסליחות הוא שימת הלב וההתעוררות לתשובה שלימה".

(מתוך באר הפרשה נצבים תש"פ)

השוק... ב. שיענקלה יפתח בקולו, וישמיע מזעקותיו עד שיתעוררו השכנים, אלא שהילד שתק ונאלם דומיה... ג. שהוא יפתח את הדלת שבסורגים, ויוכל לשוב לתוך המרפסת בבטחה (והיא לא יכלה לעשות זאת כיון שבשתי ידיה אחזה ברגליו בכדי שלא ימעד ח"ו), הזמן עובר רגע אחרי רגע... ודקה לדקה מצטרפת... ובכוחות לא לה המשיכה לאחוז בו בשקט ובדממה. כשעיניה מצפות לעזרה.

כעבור שלוש שעות הלך מאן דהו ברחוב וראה מה שראה, מיהר לקרוא לאנשי ההצלה אשר הזעיקו את הממונים על כיובי השריפות (מכבי אש), והמה הביאו סולם גדול וארוך, רגליו מוצבות ארצה וראשו מגיע ל... טיפסו עליו והורידו את הילד לארץ כשהוא בריא ושלם ב"ה... לאחר שנרגעו הרוחות שאלו את האם - היאך היה לך כח לאחוז בו שלוש שעות בלי הפסק?... השיבה בפליאה על עצם השאלה, "והרי זה יענקלה שלי!"... כמי שאומרת - כיצד יעלה על דעתכם שאניח לבני יקירי ליפול?...

נמצאים אנו בתקופה זו, כשאנו תלויים בין שמים וארץ, ואין איש היודע מה ילד יום, אך זאת ידענו כי ה'אמא עילאה' - השכינה הקדושה מחזיקה בנו לבל ניפול... כי 'אנו בניך ואתה אבינו', וגדולים רחמיו על 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'", אמנם מה הקב"ה מצפה מעמנו? - "השמיעיני את קולך כי קולך ערב", שנצעק ונזעק אליו מקירות לבבנו, ועי"ז בוודאי יחוש לעזרנו, וכלשון הכתוב (שמות כ בכו) 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני'.

עוד ה' אלוך שואל מעמך: 'תפתח את הסורגים', כל חד וחד באותם 'סורגים' בהם היה נתון ו'תפוס', בכל אותם הרגלים רעים, או בדברים שהוא נתון בהם תחת שלטון היצר הרע או בתכונות וטבעים רעים, ואם 'נצא' מעצמנו... ו'נזוז' מהמקום והמצב שאנו עומדים בו, אזי בוודאי נוכל לשוב לחוף מבטחים... משל נאה משלו, לדייג שפרש בנהר באישון ליל רשת עם מזון,

לאחר שהתנגולת נשחטה, לקחנוה אחר כבוד הביתה כדי לבשלה. איזו עבודה קשה היתה זו! ראשית יש למרוט את הנוצות. כל החדר היה מלא נוצות לבנות. "אם יהיו חטאים כשנים כשלג ילבינו" (ישעיהו א יח). לאחר מכן צריך לנקות, למלוח, ולבסוף - לבשל. אחרי שהבשר היה 'מוכן' סוף סוף, התברר שהוא, כפי שהיה ראוי לצפות מתרנגולת זקנה באה בימים, קשה, כמעט בלתי אכיל. אומרים רבותינו: צריך להבדיל בין הטפל לעיקר. לראש השנה יש מטרה ברורה: להמליך את הקב"ה ולעשות תשובה שלימה. הסימנים ויתר הירקות הינם רק נספחים טפלים.

(מתוך 'מפיק מרגליות' על הימים הנוראים)

אמר העשיר: "נו, והיא לא שרה, מציצת ומזמרת בקול נפלא?" אמר המשרת, "איך היא יכולה לציצת? שחטתי אותה כדי ליהנות מבשרה הערב. והנה הוא בלתי אכיל בעליל!"... "שוטה שכמוך!", הרעים האדון בקולו. "הציפור אינה מיועדת לאכילה, בשרה גרוע בהרבה מבשר תרנגולת פשוטה. לא הייתי משלם עליו אפילו שקל. הייחודיות שלה היא בשירתה הערבה. והנה, אתה בטיפשותך המרובה שחטת אותה וקלקלת הכל!"... פעם נסענו לאחד המושבים שבאזור, כדי לקיים את מנהג הכפרות על תרנגולים. אמר לי בעל הלול: "אתן לך תרנגולת זקנה שכבר סיימה את תפקידה, אינה מסוגלת יותר להטיל ביצים".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ היכן ניתן להניח את הסכך לאחר חג הסוכות?
- ◆ האם מותר לכתוב פסוקים בודדים מהתנ"ך?
- ◆ אילו כלים מותר להכניס לסוכה?

קדושת הסוכה ונוי הסוכה

• אסור מן התורה להשתמש בסכך שעל גבי הסוכה באופן המבטל את שימושו כסכך. ואיסור זה חל גם במקרה שבעלי הסוכה 'התנו' מראש שיוכלו להשתמש בהם. וכמו כן, איסור השימוש הוא אף במקרה שהסוכה התפרקה במהלך ימי החג, אך במקרה כזה, יש אומרים שהאיסור אינו אלא מדרבנן, משום איסור 'מוקצה'. וגם בדפנות הסוכה אסור להשתמש באופן המבטל את שימושו כדפנות; אך נחלקו הפוסקים אם איסורן של הדפנות הוא מדאורייתא או מדרבנן. ועוד נחלקו הפוסקים, אם האיסור כולל גם את ריצפת הסוכה.

• סוכה שנעשתה לשם החג, חלה עליה הקדושה מעת הישיבה הראשונה בה. וסוכה שלא נעשתה לשם החג - אם ייעדוה לאחר מכן לשם החג, דינה כסוכה שנעשתה לשם החג, ואם לא ייעדוה מראש לשם כך, הריהי מתקדשת כאשר כוונת היושב בה להשתמש בה למצוה במשך ימי החג.

• בתום חג הסוכות, בטלה קדושת הסוכה, אך מאחר והסכך שעל גבי הסוכה שימש למצוה, אסור לדרוך עליו, או להשליכו לאשפה; וכן יש להימנע מהשלכתו במקום שבו ידרכו עליו.

• כל דבר שנתלה בסוכה לשם נוי סוכה, אסור להשתמש בו במשך כל ימי החג בצורה המבטלת את שימושו כנוי סוכה. ואף אם נפל ממקומו, אסור להשתמש בו. ונוי סוכה שאינו מחובר לסכך או לדפנות, כגון עציץ או אגרטל ובו פרחים שהוצבו בסוכה לנוי, נחלקו הפוסקים אם הוא נחשב כנוי סוכה לענין זה.

• ניתן 'להתנות' מראש שלא תחול קדושה על נוי הסוכה, ויש להתנות תנאי זה לפני שקיעת החמה של ערב חג הסוכות. ובזמננו נוהגים שלא להתנות תנאי זה, אך אם

יש חשש שנוי הסוכה יתקלקל בגשם, או שייגנב, וירצו להסירו, ראוי להתנות מראש שלא תחול עליו קדושה. • אין לכתוב ולהדפיס פסוקים או פרקים בודדים מהתנ"ך בפני עצמם, ואין היתר אלא לכותבם ולהדפיסם ספר ספר. ויש מתירים, ורבים נוהגים כדעתם; אך פוסקים רבים כתבו שאין להקל בדבר.

מצות הישיבה בסוכה - האכילה, השינה והשימוש בסוכה

• מצות הישיבה בסוכה, היא להשתמש בסוכה כדירת המגורים של כל השנה, באופן שהסוכה תהיה הדירה העיקרית במשך ימי החג. וחובה לאכול, לשתות ולישון בסוכה, וכן לשהות בסוכה כדרך ששוהים בבית, ובכל רגע של שהייה בסוכה מקיימים מצוה. ואסור להכניס לסוכה כל כלי שאין דרך להכניסו לחדרי המגורים שבבית, ולכן אין להכניס לסוכה את כלי המטבח הגדולים, כגון סירים ומחבתות, אף כשהם נקיים. את כלי השתייה - כוסות וכדומה - מותר להותיר בסוכה אף לאחר השתייה, כיון שאינם מאוסים ככלי האכילה, ועוד, שמזדקקים להם פעמים רבות במשך היום.

• אבל אכילה 'ארעית', מותרת מחוץ לסוכה, כיון שגם בכל ימות השנה מצוי הדבר שאוכלים אכילה ארעית מחוץ לבית, ולכן אין אכילה זו סותרת למצות 'כעין תדורו'.

• מותר לשתות מים ומשקאות קלים מחוץ לסוכה, ללא הגבלה. אולם, לענין יין - באופן הנחשב 'קביעות', יש לשתות את היין בסוכה, אך אין לברך ברכת 'לישב בסוכה' על שתייה זו.

• אסור לישון מחוץ לסוכה בין ביום ובין בלילה, ואפילו שינה 'ארעית', דהיינו נמנום קצר וחטוף הנמשך פחות מדקה; וזאת, גם אם מנמנם באופן שאין לחשוש שמתהיינה תתארך.